

Západočeská univerzita v Plzni

FAKULTA PEDAGOGICKÁ

KATEDRA PEDAGOGIKY

MÁ DÍTĚ Z MĚSTA LEPŠÍ PODMÍNKY PRO PŘEDŠKOLNÍ
VZDĚLÁVÁNÍ V MATEŘSKÉ ŠKOLE NEŽ DÍTĚ
NA VESNICI?

Adéla Kubaňová

Učitelství pro mateřské školy, Předškolní a mimoškolní pedagogika

Vedoucí práce: Mgr. Jitka Matějovicová

Plzeň, 2013

protokol o zadání bakalářské práce

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a zdrojů informací.

Plzeň, 25. června 2013

.....

vlastnoruční podpis

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucí mé bakalářské práce Mgr. Jitce Matějovicové za odborné vedení a podnětné připomínky při konzultacích k této bakalářské práci.

OBSAH

OBSAH.....	1
ÚVOD.....	3
1. TEORETICKÁ ČÁST	5
1.1 HISTORICKÝ VÝVOJ VÝCHOVY DĚTÍ.....	6
1.1.1 Výchova v prvobytně pospolné společnosti.....	6
1.1.2 Výchova v Antice.....	6
1.1.2.1 Počátky teorie předškolní výchovy.....	7
1.1.3 Výchova ve středověké feudální společnosti	8
1.1.4 Výchova v období humanismu a renesance	8
1.1.4.1 Jan Amos Komenský.....	9
1.1.5 Výchova v období kapitalismu.....	10
1.2 PŘEDŠKOLNÍ PEDAGOGIKA	11
1.3 VZNIK A VÝVOJ VEŘEJNÝCH PŘEDŠKOLNÍCH ZAŘÍZENÍ.....	12
1.3.1 Význam mateřské školy	12
1.3.2 Vývoj předškolních zařízení v cizině.....	12
1.3.3 Vývoj předškolních zařízení u nás	13
1.3.3.1 Vliv J. V. Svobody na vývoj předškolních zařízení	14
1.3.3.2 Průběh vzniku mateřských škol.....	14
1.4 RÁMCOVÝ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM PRO PŘEDŠKOLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ...17	
1.4.1 Vymezení RVP PV.....	17
1.4.2 Obsah předškolního vzdělávání	18
1.4.2.1 Hlavní cíle předškolního vzdělávání dle RVP PV:	19
1.4.2.2 Klíčové kompetence	20
1.4.3 Podmínky předškolního vzdělávání	21
1.4.3.1 Věcné (materiální) podmínky.....	21
1.4.3.2 Životospráva	22
1.4.3.3 Psychosociální podmínky	22
1.4.3.4 Organizace	22
1.4.3.5 Řízení mateřské školy.....	23
1.4.3.6 Personální a pedagogické zajištění	23
1.4.3.7 Spoluúčast rodičů	23
1.5. LEGISLATIVA PŘEDŠKOLNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ.....	23
1.5.1 Proces zřizování mateřské školy	24
1.5.2 Školský zákon o předškolním vzdělávání	26
2. PRAKTICKÁ ČÁST	28
2.1 MATEŘSKÉ ŠKOLY NA VESNICI.....	29
2.1.1 Mateřská škola Borovy, příspěvková organizace.....	29
2.1.2 Mateřská škola Neurazy, příspěvková organizace	31
2.1.3 Mateřská škola Hradešice, příspěvková organizace.....	34
2.1.4 Mateřská škola Pačejev - nádraží, příspěvková organizace.....	35
2.1.5 Mateřská škola Losiná, příspěvková organizace.....	37

2.2 MATEŘSKÉ ŠKOLY VE MĚSTĚ	40
2.2.1 2. MŠ Plzeň, příspěvková organizace	40
2.2.2 91. MŠ Plzeň, příspěvková organizace	41
2.2.3 Mateřská škola Plzeň-Křimice, příspěvková organizace	44
2.3 POROVNÁNÍ MŠ V TABULKÁCH.....	46
2.4 ZÁVĚR PRAKTICKÉ ČÁSTI A DOPORUČENÍ PRO PRAXI.....	52
ZÁVĚR	54
RESUMÉ	56
RESUMÉ CIZOJAZYČNÉ	57
SEZNAM LITERATURY	58
SEZNAM TABULEK	60
SEZNAM FOTOGRAFIÍ	61

ÚVOD

„Má dítě z města lepší podmínky pro předškolní vzdělávání v mateřské škole než dítě na vesnici?“ To je otázka, která mě provázela po dobu celé mé práce.

Jelikož pocházím z vesnice, vzpomínala jsem na dobu, kdy jsem já navštěvovala mateřskou školu a jaké podmínky pro předškolní vzdělávání nám nabízela naše školka. Byl to také jeden z důvodů pro název mé práce. Dnes se lidé stěhují na vesnice, na odlehlejší místa od měst, pokládám si otázku - Proč? Podle mého názoru je na vesnici spousta možností vycházek do přírody, oplývá klidem, neuspěchaností lidí. Ve městě je ale oproti tomu větší možnost kroužků, vše mají rodiče při ruce, ať už se jedná o obchody, lékaře, mateřské školy, základní školy, střední i vysoké školy, různá zábavná zařízení a samozřejmě větší míra zaměstnanosti. I přes všechny tyto možnosti ale lidé migrují na místa, kde mohou stavět domy, mohou děti lépe rozvíjet poznatky o přírodě, rostlinách a zvířatech, protože dnes je hlavní formou vzdělávání dětí prožitkové učení a na těchto místech mají děti větší možnost vidět vše v realitě. Má práce by mohla posloužit rodičům, kteří se rozhodují, zda přihlásit své dítě do školky na vesnici či do města. V dnešní době je pro rodiče těžké sehnat místo pro dítě ve školce, protože kapacity jsou většinou naplněné, a tak řeší problém, co s dítětem, když musí nastoupit do práce. Spousta rodičů bydlí na vesnici, ale dítě přihlásí, pokud je možnost, do školky v místě jejich zaměstnání. Myslím si, že tenhle důvod rozhoduje o tom, kterou mateřskou školu bude dítě navštěvovat, protože rodiče chtějí vyřešit vše co nejjednodušeji. Spousta rodičů se přestěhuje na vesnici, ale dítě přihlásí do mateřské školy ve městě. Možná kvůli větším možnostem návštěv divadel, kin, výstav, kroužků apod. Otázkou ale zůstává, zda je velká nabídka těchto aktivit pro dítě přínosná. Dle mého názoru potřebují děti v předškolním věku hlavně dostatek pohybu pro zdravý růst.

V první kapitole se budu zabývat historickým vývojem výchovy dětí, což poslouží jako náhled do minulosti, jak se výchova rozvíjela. Více se budu zabývat tím, jak do výchovy dětí zasáhl J. A. Komenský. V druhé kapitole charakterizuji pojem předškolní pedagogika, který je stěžejní v mé práci. Třetí kapitolu věnuji vzniku a vývoji předškolních zařízení. Od počátku nebyly školy nazývány jako mateřské a práce v nich se také velice lišila. Ve čtvrté kapitole se budu věnovat Rámcovému vzdělávacímu programu pro předškolní zařízení, který, jak jsem již uvedla, je základní dokument pro práci pedagogů s dětmi. V páté kapitole rozeberu důležité zákony

a vyhlášky ze školského zákona, hlavně proces zřizování mateřských škol. Závěrečná kapitola je zaměřena prakticky, uvádím zde obecné charakteristiky a vlastní postřehy z návštěv mateřských škol. Tyto údaje porovnáám v tabulkách pro lepší orientaci. V tabulkách se zaměřuji hlavně na počet dětí, na zřizovatele, na finanční prostředky a podmínky pro předškolní vzdělávání v mateřských školách. V příloze na CD dokládám fotografie z některých školek, které jsem navštívila.

Cíl bakalářské práce

Cílem bakalářské práce je porovnat podmínky a možnosti mateřských škol na vesnici a ve městě z hlediska Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání. RVP PV je základní dokument pro všechny mateřské školy a nerozlišuje městské a venkovské.

1. TEORETICKÁ ČÁST

1.1 HISTORICKÝ VÝVOJ VÝCHOVY DĚTÍ

1.1.1 Výchova v prvobytně pospolné společnosti

Z archeologických vykopávek a z etnografických výzkumů se dozvídáme, že výchova jedince v této době byla zaměřena hlavně na schopnost zajistit potravu a obranu tlupy. Výchova byla záležitostí celého společenství, skupiny byly pokrevně spřízněné. Úkolem žen byla výchova dětí a udržování ohně. První roky života dětí byly naplněny hrou, výchova byla mravní, tělesná a branná, děti nebyly bity – žádné tělesné tresty, rodiče se k nim chovali láskyplně a s úctou, protože vychovávali budoucí členy svého společenství. Dospělí byli vzorem dětí, které se podílely na každodenních činnostech, na slavnostních tancích i na náboženských obřadech. (Mišurcová V, Čapková D., Mátej J., 1987)

1.1.2 Výchova v Antice

Primitivní skupiny (tlupy, společenství) se začaly sdružovat a usazovat, tento proces vedl ke složitější společenské organizaci, která byla založena na dělbě práce a velice důležitou rolí v tomto období hraje rozdělení lidí na ty, kteří vládli a na podřízené, toto rozdělení na třídy se projevovalo hlavně na výchově dětí. V Antice bylo mnoho sirotků, kteří buď byli přijati do rodiny, nebo se stali otroky. Otroci (jedna ze skupin společnosti) měli hlavní činnost pracovní proces, výchova byla spojena se zajišťováním základních potřeb. Děti pracovaly s rodiči, přitom byly vychovávány k poslušnosti k pánům a vládnoucím. Děti svobodných občanů se na manuální práci nepodílely, svůj čas věnovaly v prvních letech života hře a později studiu. Výchova u chlapců byla jiná než u dívek, což vyplývá z postavení mužů v této době. Narození chlapce bylo hodnoceno výše, než narození dívky. Do sedmi let se o děti starala matka, poté byli chlapci svěřeni do péče mužů, vychovatelů nebo do péče soukromých škol.

Ve Spartě byl velký důraz kladen na tělesnou výchovu, výchovná praxe byla řízena státem, jednostranná výchova měla za úkol připravit vyspělé vojáky. Mezi nejvíce oceňované vlastnosti patřila statečnost, oddanost, obětavost a vytrvalost. Děti nenáležely rodičům, ale společnosti. Dítě, které se narodilo, bylo na speciálním místě posouzeno nejstaršími obyvateli vesnice nebo města, ti usoudili, zda je dítě silné a schopné výchovy. Pokud představitelé společenství uznali, že dítě je slabé nebo by se

z něj mohl stát mrzák, vhodili ho do propasti. Právo na život tedy záviselo pouze na rozhodnutí nejstarších představitelů společenství.

V ekonomicky, politicky i kulturně rozvinutějších Athénách se rozvíjela filosofie, od níž se odvíjel i cíl výchovy, který byl nazýván Kalokaghatia – spojení krásy a dobra. Výchova je samozřejmá už od narození dítěte, byla v rukou rodiny a stát určoval rámcově hlavní povinnosti rodičovské péče o děti. Athénská výchova je pokládána za první pokus, jak rozvinout svobodnou individualitu chovancovu pod kontrolou sociálních zájmů a institucí. (Mišurcová V, Čapková D., Mátej J., 1987)

1.1.2.1 Počátky teorie předškolní výchovy

Počátky teorie předškolní výchovy nacházíme v antických filozofických spisech. K nejvýznamnějším filosofům, na jejichž myšlenky v otázce výchovy nejmenších dětí navazovali humanističtí a renesanční autoři, patří Platón, Aristoteles, Cicero a Quintilianus.

Podle Platóna byla nejvyšším cílem výchovy výchova rozumu, spatřoval však také cíl výchovy v jednotě krásy a dobra. Dítě se má připravovat na svět dospělých pomocí her, které napodobují zaměstnání a činnost dospělých. Děti z určitého okruhu se scházejí na určených místech ke společným hrám, kde ženy dohlíží na jejich kázeň a chování.

Na Platónovy myšlenky navazuje Aristoteles, který zastával názor, že dětem má být umožněn dostatek pohybu při hrách a různých zaměstnáních, neměly by však být přetěžovány učením a těžkými pracemi. Ve hrách by měly mít děti možnost napodobovat různé práce, kterými se budou v dospělosti zabývat, neměly by to být ale práce, které nepřísluší svobodnému člověku. Podle Aristotela nepřísluší svobodným lidem provádět rukodělné práce (činnost otroků), styk dětí s otroky byl odmítán. Důležité bylo vybrat pro děti vhodné báje, příběhy, písně a divadelní hry s ohledem na další život. Aristoteles upozorňuje na význam prvních dojmů, které v prvních letech děti získávají. Dle jeho tvrzení je nutno výchovu nejmenších dětí uskutečňovat tak, aby děti neměly ve svém okolí nejmenší příklad něčeho špatného. Tato výchova směřuje k tomu, aby se svobodní lidé stali dobrými občany a vytvořili nejlepší obec.

Marcus Fabius Quintilianus patřil k nejvýznamnějším teoretikům výchovy v Římě. Byl placen státem za to, aby vchoval řečníka – vojevůdce, politika, filozofa

a umělce v jedné osobě. Věnoval mnoho pozornosti dětské řeči od samotného narození dítěte. (Dostál A., Opravilová E., 1988)

1.1.3 Výchova ve středověké feudální společnosti

Feudální společnost se zaměřovala na rozvoj ducha, kladla velký důraz na náboženství a morální výchovu (poslušnost, pokora). Změna nastává v tom, že každý má právo na život - i když se dítě narodí neduživé, není usmrceno, ani přerušení těhotenství nebylo dovolené. Rozdílnost společenských tříd se velice projevila ve výchově dětí. Poddaní byli vychováváni k práci, poslušnosti a pokoře. Vytvořily se zde dva hlavní typy výchovy dětí, ten první směřoval k ideálu mnicha, ten druhý k ideálu středověkého rytíře. První typ (ideál mnicha) spatřoval hlavní cíl výchovy v dosažení blaženého posmrtného života, ke kterému vede život asketický, naplněný vírou v Boha, prací a pokorou. Druhý typ (ideál středověkého rytíře) kladl největší důraz ve výchově na tělesnou zdatnost, na zacházení se zbraněmi a na statečnost. Šlechta si představovala takový ideál jako člověka čestného, dvorného k dámám a oddaného ve službě panovníkovi.

V rodině měl nejvyšší postavení muž, žena i děti byly podřízeny muži. Rodina měla funkci sociální, politickou a ekonomickou, citové vazby nebyly rozvíjeny. Úkolem rodiny bylo ponaučit dítě o mravním chování. Předškolní období se nazývalo obdobím prořezávání zubů. Děti byly vychovávány odlišně, v závislosti na tom, v jaké společenské třídě se nacházely. Děti z vyšších vrstev měly už od narození své kojné a vychovatelky, které je seznamovaly s okolím, učily je základy mravní a náboženské výchovy. V nižších vrstvách vyrůstaly děti bez vychovatelek, často v bídě, v nedostatku potravy, což mělo za následek nedokonalý tělesný i duševní vývoj dětí. (Mišurcová V, Čapková D., Mátej J., Praha, 1987)

1.1.4 Výchova v období humanismu a renesance

Humanismus a renesance představovali v názorech na výchovu nové myšlenkové proudy, které směřují k většímu respektu přirozených potřeb a individuality dítěte, převládá zde optimistický názor na lidskou přirozenost.

Humanismus se zaměřoval hlavně na člověka, uchovával křesťanský základ, ale přispěl k polidštění výchovy, která zdůrazňovala práva člověka po stránce individuální,

sociální a náboženské. Zastánci humanismu hájili práva žen, zdůrazňovali význam matky pro výchovu dítěte, tresty tělesné kritizovali.

Renesance (znovuzrození) oživovala antický ideál přirozené neasketické výchovy proti dřívější jednostrannosti, uplatňovala myšlenky stejnoměrného vývoje duševního i psychického od nejtělejšího dětství.(Dostál A., Opravilová E.,Praha, 1988; Mišurcová V., Čapková D, Mátej J., 1987)

Změnil se způsob osvojování si poznatků o světě na základě mateřštiny, děti se učily tím způsobem, že nejdříve všemu dobře porozuměly v mateřském jazyce, aby pak věděly, o čem v latině mluví. (Mišurcová V., Čapková D, Mátej J., 1987)

1.1.4.1 Jan Amos Komenský

S novým pojetím výchovy vystoupil český pedagog, myslitel a kněz Jan Amos Komenský, nazýván také jako „učitel národů“.

Jan Amos Komenský se stal žákem bratrské školy, pokoušel se odhalit zákonitosti výchovy a vzdělání člověka, v době třicetileté války se musel skrývat, protože byl na něj vydán zatykač, a hledal cesty k vzájemnému dorozumění a životu v míru. Zastával názor, že pokud chceme dítě vychovávat, měli bychom ho nejdříve poznat. K poznání světa mají být děti vedené už od útlého dětství, na tyto poznatky pak navazuje školní vzdělání. Pro výchovu dětí má základní význam hra, která je stejně důležitá jako jídlo a spánek. Hra je přirozeným projevem dětské aktivity, má mnoho funkcí – poznávací, relaxační, sociální, estetickou, citovou.

J. A. Komenský vypracoval zásady pro vyučování dětí:

- zásada názornosti – nejstarší zásada, zlaté pravidlo učitelů
- zásada soustavnosti – postupovat od jednoduššího ke složitějšímu, od blízkého ke vzdálenému, od známého k neznámému, od části k celku a naopak, od konkrétního k abstraktnímu, důležité je mít promyšlený postup
- zásada přirozenosti – přiměřené tempo, náročnost
- zásada důkladnosti – vyučování by mělo být takové, aby si děti učivo nejen trvale osvojily, ale také uvědomily, pochopily

- zásada individuálního přístupu

Periodizoval věk podle ročních období – dětství (jaro), chlapectví (léto), jinošství (podzim) a mužství (zima). (Bělinová L., Mišurová, V., 1980)

Díla J. A. Komenského můžeme rozdělit do tří skupin – díla filozofická, spisy pansofické a spisy pedagogické. **Didactica magma** obsahuje zásady vyučování a výchovy, ve kterých je hlavní myšlenkou možnost vzdělání pro všechny – každý je vzdělavatelny a každému by mělo být vzdělání umožněno. Vzdělávání má člověku pomáhat najít smysl života. Doba však tomuto názoru neporozuměla. (Mišurcová V, Čapková D., Mátej J., 1987)

Informatorium školy mateřské řadíme do skupiny spisů pedagogických. Byla určena rodičům pro výchovu nejmenších dětí. Dílo představuje ucelenou soustavu názorů na výchovu dětí do šesti let, určuje cíle, vzdělávání všech bez rozdílu věku, pohlaví i sociálního původu. Najdeme zde i rady pro oblékání, výchovu a volný čas. J. A. Komenský radí, aby si děti společně hrály a aby rodiče, jako mluvní vzory, dbaly na správnou výslovnost. Informatorium školy mateřské je didaktické dílo, které shrnuje poznatky o výchově a ve kterém vymezil obsah předškolního vzdělávání. Autor zdůrazňuje zdravý tělesný vývoj, rozvoj jemné motoriky, rozvoj poznávacích procesů, systematizaci vědomostí šestiletého dítěte, rozvoj čistoty dětské mluvy, také je důležitá hudební a estetická výchova a výchova mravní. (Komenský, J. A., 2007) Podle vědních oborů rozdělil Komenský i obsah knihy – astronomie, ekonomika, chronologie, geografie. Mateřská škola není chápána jako instituce, ale jako péče matky o dítě. Dítě je největší dar od Boha, společnost má budoucnost právě v dětech. Další díla J. A. Komenského – Brána jazykům otevřena, Orbis pictus, Kšaft umírající matky jednoty bratrské, Obecná porada o nápravě věcí lidských, Štěstí národa, Opera didactica omnia, Vševýchova a další. (Mišurcová V, Čapková D., Mátej J., 1987)

1.1.5 Výchova v období kapitalismu

V 17. století začal proces průmyslové revoluce, prohlubují se rozpory mezi šlechtou a měšťanstvem, sílila víra v moc lidského rozumu a narůstal význam vědy.

Jean Jack Rousseau vycházel z přesvědčení, že člověk je ve své podstatě dobrý, ale nesprávnou výchovou a stykem se špatnou společností se porušuje a kazí. Proklamoval právo člověka žít podle své přirozenosti, úkolem výchovy je odstraňovat

překážky, které brání ve vývoji. Kritizoval a odmítal pohled na dítě jako na nedokonalého dospělého, respektoval jeho potřeby a věkové rozdíly dětí. Jeho myšlenka vyústila v *pedagogický naturalismus* (respektování potřeb dítěte). Od dvou let mluví o spánkovém rozumu (od dvou let se rozvíjí pouze smysly) a do dvanácti let se o dítě nemusíme starat. Rousseauovo myšlení se promítlo i do Velké Francouzské revoluce, kdy všechny opuštěné děti byly zaopatřeny na základě občanského zákoníku. Přispěl k romantickému pohledu na dítě jako na bytost dobrou, zdůraznil také význam vzdělání. (Mišurcová V, Čapková D., Mátej J., 1987)

1.2 PŘEDŠKOLNÍ PEDAGOGIKA

Předškolní pedagogika je věda, která pomáhá zvýšit úroveň pedagogické praxe a výchovy tím způsobem, že rozvíjí znalost o výchově dětí v předškolním věku, pozoruje souvislosti a vztahy, které výchovu dětí předškolního věku provázejí, připravuje a prověřuje nové modely předškolní výchovné činnosti.

„Pedagogická činnost je konkrétní, dynamicky proměnlivý proces, kdežto teorie přesahuje hranice konkrétních situací pedagogické praxe vysokým stupněm obecnosti. Teorie totiž musí postihnout a vyjádřit to, co je v těchto situacích obecné, společné, podstatné a zákonité, proto obsahuje víc než jedinečné, proměnlivé a konkrétní situace.“
(Opravilová E., Kropáčková J., 2005)

Při výchově nestačí jen aplikovat různé poučky nebo vzorce, je třeba neustále zvažovat celou řadu charakteristických hledisek. Výchovná činnost vyžaduje schopnost, umění spojit praktickou činnost a teoretické poznání. Mezi praxí a teorií by mělo docházet k potřebné rovnováze. Propojení teorie a praxe je ve výchovné činnosti nezbytné. Teorie informuje a obohacuje praktickou činnost pedagoga, což mu umožní jasně vidět, co a jak má s dětmi dělat. Pokud pedagog ve svých činnostech spojuje teoretické a praktické poznatky, je pro něj práce s dětmi výzvou, formou seberealizace a současně i velmi kvalifikovanou profesí. Tradiční předškolní výchova se zabývá tím, jak nejlépe pracovat s malými dětmi a jakým způsobem na osobnost dítěte nahlížet. (Opravilová E., 2002)

1.3 VZNIK A VÝVOJ VEŘEJNÝCH PŘEDŠKOLNÍCH ZAŘÍZENÍ

1.3.1 Význam mateřské školy

Mateřská škola se zabývá rozvojem osobnosti dítěte a zdokonalováním vzájemných vztahů mezi dětmi samými a mezi dětmi a dospělými. Každá mateřská škola vypracovává vlastní program, snaží se vycházet z potřeb dětí, z možností okolí, a motivovat děti k učení. Když dítě přijde do mateřské školy, je upoutáno prostředím, které se liší od toho, ve kterém vyrůstalo. Prostředí mateřské školy vyvolává v dítěti pocit, že je vytvořeno jen pro něj, je zajímavé, dostupné. Poznáváním a obýváním tohoto prostředí se umocňuje pouto dětské skupiny. Děti se v prostředí třídy cítí být těmi důležitými, pro které bylo prostředí vybudováno. Prostory s pomůckami jsou pro děti zdrojem poznávání.

Dítě v předškolním věku prozkoumává materiály, hraje si s nimi a zajímá se o možnosti, co jde s určitým materiálem udělat (experimentuje). Zkouší strukturu, vlastnosti, mění tvar, prostě vše, co daný materiál dovolí. Pedagog vytváří vzdělávací podmínky pro děti i dobré vztahy mezi dětmi, mezi dětmi a dospělými i mezi učiteli a rodiči. (Kořátková S, 2008)

1.3.2 Vývoj předškolních zařízení v cizině

V druhé polovině 18. století a zvláště pak ve století 19. se vzdaluje matka často na více než dvanáct hodin denně z rodiny. Aby se proto těmto dětem dostala mateřská péče, kterou potřebují, zřizovaly se mateřské školy, ve kterých byly děti vychovávány k tomu, aby dobře prospívaly ve škole obecné. Tyto mateřské školy se jako první objevily ve Francii (1777), po Evropě se tento typ institucí rozšířil v první polovině 19. století.

V 19. století dochází k demokratizaci výchovy, výchova se stává předmětem společenského zájmu, objevuje se dětská literatura a zpěvníky. Vznikají první zařízení s cílem postarat se o děti zaměstnaných rodičů. Školní instituci s předškolním zařízením vytvořil v roce 1809 Robert Owen, tomuto zařízení předcházela instituce pro výchovu charakteru (realizována předškolní výchova). Robert Owen zavrhoval náboženskou výchovu. Ve Francii vznikaly „školy pletení“, které předcházely vzniku mateřských škol. Děti se zde učily plést, za práci dostávaly odměny, tyto školy však neposkytovaly celodenní péči. Francouzka Marie Papé – Carpentierová dala název **mateřská škola**

jejímu předškolnímu zařízení. V těchto školách mělo být vyučování pestré, vychovatelka měla být žena, výchova byla nábožensko-mravní. Tato žena však byla kritizována za schematismus. (Mišurcová V, Čapková D., Mátej J., 1987)

V Německu byl důležitým představitelem vzniku předškolních zařízení Fridrich Fröbel, který ovlivnil zřizování mateřských škol u nás. Jeho zařízení se nazývaly „Kindergarten“. V těchto zařízeních dbal hlavně na rozvíjení tvořivosti u dětí. Zastával názor, že pro děti je důležitá hra, vytvořil soustavu hraček „Fröblovy dárky“, která předcházela dnešní stavebnici. Zval si do těchto institucí matky, které zde získávaly informace o výchově, snažil se zapojit všechny společenské vrstvy. (Dostál A., Opravilová E., 1988)

1.3.3 Vývoj předškolních zařízení u nás

Za první zařízení, kde se starali o děti, můžeme považovat nalezince, sirotčince, dětské nemocnice, opatrovny, jesle, dětské zahrádky, později mateřské školy. Opatrovny byly ve větších městech, vyučující byl muž a pomáhala mu jeho žena nebo služka. V menších městech vyučovala žena bez znalostí, většinou tyto ženy byly vdovy. Kvalita péče byla různá, v některých opatrovnách byly děti pouze hlídány. Zřizovatelem byly obce, ženy hodnostářů nebo zámožní soukromníci. Tyto instituce byly zdarma (včetně stravování).

Na českém území byla první opatrovna v Praze na Hrádku založena v březnu 1832 a otevřená v listopadu 1832. Doporučený způsob vyučování se měl opírat o metody práce vídeňských opatroven. Toto zvolená metoda byla přepracována, v mnohém zlepšena a doplněna učitelem opatrovny na Hrádku Janem Vlastimírem Svobodou. (Dostál A., Opravilová E., 1988)

Vzorná opatrovna na Hrádku patřila mezi první a největší opatrovny, navštěvovalo ji až 300 dětí. Tato opatrovna patřila mezi soukromé instituce, financována byla z darů, navštěvovaly ji děti zaměstnaných rodičů. Děti se přijímaly v neděli, rodiče se s dětmi museli dostavit osobně, vyučování bylo bezplatné. Provozována byla šest dní v týdnu, v létě do 18 hodin, v zimě do 16 hodin. Při výuce se děti mohly pohybovat, výuka trvala devadesát minut ráno a šedesát minut odpoledne. Cílem výchovy byla péče a ochrana, vedení k lásce a dobru, příprava na přechod do 1. třídy. Výchova navazovala na J. A. Komenského, zastávali názorné vyučování,

součástí bylo i vypravování, pozorování a básně s ponaučením. J. V. Svoboda si vytyčil úkol, aby děti získaly počátky trivia. Pracoval zde odborný učitel a pomáhaly mu opatrovnice, po učiteli se vyžadovala příslušná kvalifikace. Učitelé se mohli vzdělávat v *preparandě* – vzdělávací centrum pro učitele. (časopis *Informatorium*, únor 2003)

1.3.3.1 Vliv J. V. Svobody na vývoj předškolních zařízení

Jana Vlastimíra Svobodu pověřil Pražský magistrát, aby opatrovnu vedl, byl vyslán do ciziny, aby nasbíral zkušenosti. Zavedl zahrady u školek, kreslení a zpěv, prosazoval tělesnou výchovu. Podporoval pochvaly i drobné tresty. Vytvořil nové pojetí opatroven – školy mají za úkol naučit děti myslet a “nepapouškovat“ fráze. Jeho snem bylo učit jazykem českým, obsah vzdělání byl založen na jeho vlastních zkušenostech. Dílo Školka obsahuje 57 jednotlivých lekcí pro mateřskou školu. Z dalších děl uvádím např. Malý čtenář, Malý písař nebo Malý Čech a malý Němec.

Zásluhou J. V. Svobody se české opatrovny odkláněly od pečovatelského zařízení k instituci výchovně vzdělávací. Svobodovy zásady připomínají zásady J. A. Komenského, které se promítají v *Informatoriu* školy mateřské. J. V. Svoboda přejal i požadavek, aby se děti předškolního věku naučily pojmy malý – velký, krátký – dlouhý, váhy a míry. Dále zdůrazňoval Komenského nejzákladnější kritérium, kterým je hra s vhodnými hračkami. Svoboda svými povídkami čelil nestřídmosti a neskromnosti. Mezi mravní vlastnosti kladl požadavek na pracovitost, poslušnost, zdvořilost, slušnost, pravdomluvnost, poctivost, umět odpouštět, dětskou čest, umění smířit se a vyvarovat se sobeckosti a závisti. Postupoval od známého k neznámému, věnoval se zvířatům, protože se domníval, že jsou dětem nejbližší. Chápal veškerou činnost v opatrovně jako práci rukou a pohybu těla ve hrách, aby dospěl k obrazu světa lidské práce. Součástí znalostí dítěte je i jazyk, správná výslovnost, schopnost vyjádřit to, čemu dítě rozumí. (Opravilová E., Kropáčková J., 2005, Časopis *Informatorium*, 2003)

1.3.3.2 Průběh vzniku mateřských škol

První zařízení typu Kindergarten u nás bylo zřízeno v roce 1862, byly to soukromé školy původně pro německé děti, platilo se zde školné. V roce 1867 zřídilo Pražské zastupitelstvo 1. Mateřskou školu U Svatého Jakuba v Praze. Toto veřejné zařízení mělo základy školy „Kindergarten“, navštěvovaly ho dvou až pětileté děti, vyučovala se tělesná výchova, zpěv, ruční práce a velmi důležitá byla dětská hra. Proti

německému stylu vystupovala Marie Riegrová – Palacká, která zastávala styl francouzský, kde vyučování mělo být pestré a zábavné a měly by v těchto zařízeních pracovat ženy. Jako první v České zemi užila název **mateřská škola**.

V roce 1869 byla použita v mateřské škole nová koncepce, kterou vytvořily B. Studničková a B. Ledvinková. Přetrvávalo hromadné vyučování, metoda slovního výkladu se oživila o používání názorných pomůcek. Ministerský výnos z roku 1872 povznesl prestiž předškolních zařízení. Rozlišena byla funkce školek, opatroven a jeslí. Předškolní výchova nebyla jen záležitost rodiny, ale celé společnosti, zakazovalo se vyučovat trivium (čtení, psaní, počítání) v předškolních zařízeních a vyučování náboženství vymizelo. Předškolní zařízení plní funkci výchovnou, vzdělávací, sociální a kulturní. (Opravilová E.,2002)

Na základě reformy ve školství (30. léta 20. století) vznikaly různé alternativní pedagogiky jako různé cesty k naplňování reformního hnutí. Ve dvacátých a třicátých letech 20. století reformní hnutí navazuje na myšlenky Komenského a Rousseau, kteří chápou a zdůrazňují specifický svět dětí i rozdílnost v jejich vývoji a kde převládá myšlenka, že dítě přestává být chápáno jako zmenšený dospělý. Společným východiskem představitelů alternativních pedagogik (walfdorské, montessori, daltonská), které vznikly na základě *transformace*, byla kritika tradičního školství v 19. století. Především šlo o kritiku způsobu učení, který byl příliš mechanický a při kterém si děti učivo vštěpovaly pouze pasivně a o kritiku donucovacích metod (testy, výhrůžky,...). Škole bylo vytýkáno, že nebere zřetel na osobnost dítěte a neuznává jeho přirozenost, potřeby měnící se s věkem a individualitou dítěte. Nová škola prosazovala nový přístup k dítěti jako subjektu, nikoliv objektu výchovy, partnerský přístup, komunikativnost, přirozený způsob života s jeho potřebami, instinkty a přírodou. V kontextu celoevropského vývoje v oblasti školství se v Čechách objevují reformní snahy změnit školu, které vychází z kritiky tradiční školy a výchovy. Reformní pedagogika postavila dítě do středu zájmu, neomezovala dětskou spontánnost, individualitu, aktivitu a samostatnost. České reformní snahy byly přerušeny německou okupací, konec byl definitivně spjat s jednoznačnou orientací na sovětskou školu (po roce 1948). V září 1948 vyšel v platnost Pracovní program pro mateřské školy uveřejněný ve věstníku ministerstva školy. Po válce u nás značně posílil vliv Sovětského svazu, ve školství se nepodařilo navázat na rozvíjející se reformní hnutí

z 30. let 20. století. Nová pedagogika byla tvořena na základech marxismu – leninismu, veškerá výchova musela být v zájmu budování komunismu – výchova kolektivu, výchova pro kolektiv.

První část školského systému tvoří předškolní výchova, ta je zajišťována předškolními zařízeními, do kterých mohou děti docházet až do sedmi let. Předškolní zařízení zajišťovala všestrannou a harmonickou výchovu dětí v předškolním věku. Na venkově se zřizovaly zařízení, která byla v provozu pouze v době zemědělských prací. Základním výchovným činitelem je rodina, na výchovu v rodině navazují mateřské školy. Předškolní zařízení bylo charakterizováno jako společné zařízení jeslí a mateřské školy, které dává dětem poznatky a dovednosti z oblasti společenského poznání, rozvíjí řeč, myšlení a probouzí zájem o hru, o přiměřenou práci a o učení. Vede k samostatnosti a k soustavné péči o zdraví a tělesnou kulturu, výrazně se podílí na vytváření návyků společenského chování a kázně, kolektivního soužití dětí a rozvíjí jejich estetické vnímání a vkus. (Oprailová E., 2002)

V roce 1978 vydalo Státní pedagogické nakladatelství (SPN) v Praze Program výchovné práce pro jesle a mateřské školy. Jako cíl předškolní výchovy zde bylo uvedeno *„zabezpečení všestranného harmonického rozvoje dětí od raného věku do šesti let v souladu s jejich věkovými možnostmi a zvláštnostmi tak, aby v šestém roce svého života byly schopné úspěšně se začlenit do soustavného vzdělávacího procesu v základní škole“*. (Státní pedagogické nakladatelství, 1978)

V průběhu 80. let došlo k úpadu socialistického systému. Podstatný zvrát přinesl rok 1989, v němž docházelo k odklonu stanoveného režimu a programových dokumentů. Mateřské školy hledaly inspiraci v zahraničních předškolních zařízeních, proto do našich mateřských škol pronikají pedagogické vlivy, jako jsou Waldorfská pedagogika, pedagogika M. Montessori nebo program Začít spolu. Po roce 1990 se nově začal formulovat cíl předškolního vzdělávání. Obsah vzdělávání a definování konkrétních vzdělávacích cílů byl nicméně ponechán na jednotlivých školách. Začínaly se znovu objevovat mateřské školy, které se svou činností podobaly opatrovnám bez jakýchkoliv řízených činností, aktivita dítěte se projevovala pouze při spontánních hrách, které ovšem nebyly podněcovány. (Oprailová E., 2002)

V roce 2000 vychází původní český program a metodika pro předškolní vzdělávání Kurikulum mateřské školy podporující zdraví, který rozpracoval předchozí projekt Zdravá mateřská škola z roku 1995. Část tohoto programu přešel v roce 2001 a v současnosti používaný Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání.

1.4 RÁMCOVÝ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM PRO PŘEDŠKOLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání představuje nový základní dokument pro mateřské školy, který je určitým završením procesu proměn předcházejících let. (Výzkumný ústav pedagogický, 2004)

1.4.1 Vymezení RVP PV

Do roku 1989 měli pedagogové mateřských škol k dispozici pedagogickou dokumentaci v podobě normativních osnov, plánů a metodických příruček, které v duchu koncepce jednotné školy do určité míry sjednocovaly podobu škol. Rozbory však ukázaly, že tato práce mnohdy omezovala aktivitu dítěte, nerespektovala jeho potřeby, zájmy, opomíjela prožitky, dostatečně nevnímala individuální předpoklady a vnitřní motivy dítěte a zahrnovala je množstvím často nezbytných informací. Nyní se pedagog v předškolním zařízení dostává do situace, kdy je méně svazován předpisy a má více svobody, zároveň je však postaven před nutnost samostatně pracovat, rozhodovat se a nést za svá rozhodnutí odpovědnost. Obsah předškolního vzdělávání není blíže specifikován a předpokládá se, že se jej školy konkretizují samy podle individuálních potřeb jednotlivých dětí, které mateřskou školu navštěvují.

Rámcový program pro předškolní vzdělávání neznamena však úplnou změnu práce v mateřských školách, dítě i nadále třídí, uspořádává a přiřazuje. Tyto aktivity ale nejsou stavěny na pouhé nápodobě, dávají větší prostor k experimentaci. Velice důležitý je dostatek času na dokončení aktivity. Aktualizace Rámcového vzdělávacího program pro předškolní vzdělávání proběhla v roce 2004, byly provedeny úpravy, které více zviditelňují úlohu předškolního vzdělávání v učení dítěte a ve vytváření základů vzdělávání. Byl zde navíc vypracován koncept klíčových kompetencí a byly vymezeny základní okruhy věcného učení. Očekávané výstupy jsou zde konkrétnější, nejedná se o výčet dovedností, ale o jejich vzájemné propojení. V září 2012 (1.9.2012) vyšel

v platnost materiál Konkretizované očekávané výstupy. (Výzkumný ústav pedagogický, 2004)

„Materiál „Konkretizované očekávané výstupy“ doplňuje dokument Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání (RVP PV). Konkretizované očekávané výstupy rozpracovávají a zpřesňují jednotlivé očekávané výstupy v rámci vzdělávacích oblastí v RVP PV, které jsou popsány v optimální úrovni a které lze považovat pro děti na konci předškolního vzdělávání za žádoucí. Tyto výstupy upřesňují požadavky na jednotlivé očekávané výstupy v podobě činností a příležitostí tak, aby bylo zcela jasné, co by mělo dítě zpravidla na konci předškolního vzdělávání dokázat.“ (Materiál pro PV, č.j. MSMT-9482/2012-22, <http://www.msmt.cz/vzdelavani/konkretizovane-ocekavane-vystupy-rvp-pv>)

Rámcový vzdělávací program je základní dokument pro mateřské školy, z něj vychází vypracování školních vzdělávacích programů a projektů. Východiskem RVP PV je školský zákon. Hlavním prostředkem rozvoje a kultivace předškolního dítěte, obohacením jeho poznání i sociální zkušenosti v mateřské škole je obsah předškolního vzdělávání. Rámcový vzdělávací program formuluje základní výběr obsahu, který musí být povinně zařazen ve vzdělávacím programu zpracovávaném mateřskou školou. (Výzkumný ústav pedagogický, 2004.)

1.4.2 Obsah předškolního vzdělávání

Obsah předškolního vzdělávání dělí tento program do pěti oblastí. První oblastí je **dítě a jeho tělo**, ve které je zařazena podpora růstu, rozvoj pohybových dovedností, rozvoj a užívání všech smyslů, osvojení si věku přiměřených praktických dovedností apod. Druhá oblast nese název **dítě a jeho psychika**, která zahrnuje tři podoblasti – jazyk a řeč, poznávací schopnosti a funkce, představivost a fantazie, myšlenkové operace a sebepojetí, city a vůle. Do této oblasti je zařazen rozvoj intelektu, řeči, duševní a psychická pohoda, rozvoj komunikativních dovedností, rozvoj tvořivosti, získání relativní citové samostatnosti apod. Třetí oblast je **dítě a ten druhý**, což je oblast nazvaná interpersonální, úkolem této oblasti je podpora utváření vztahu dítěte k jiným dětem a k dospělému, posilování prosociálního chování, atd. Čtvrtou oblastí je **dítě a společnost**, což je oblast sociálně – kulturní, jejímž cílem je uvést dítě do společenství ostatních lidí, do pravidel soužití, do světa kultury, umožnění dítěti aktivně se podílet na utváření společenské pohody ve svém prostředí. Pátá oblast se nazývá **dítě**

a svět a zahrnuje seznamování dítěte s prostředím, ve kterém žije, poznávání cizích kultur, rozvoj úcty k životu ve všech jeho formách a jiné.

Záměry předškolního vzdělávání

Záměrem předškolního vzdělávání je dovést dítě na konci jeho předškolního období k tomu, aby v rozsahu svých osobních předpokladů získalo věku přiměřenou fyzickou, psychickou i sociální samostatnost a základy kompetencí důležitých pro jeho další rozvoj a učení. (Výzkumný ústav pedagogický, 2004)

1.4.2.1 Hlavní cíle předškolního vzdělávání dle RVP PV:

Rámcový program pro předškolní vzdělávání jmenuje tři hlavní cíle předškolního vzdělávání: rozvíjení dítěte a jeho schopnosti učit se, osvojení si základů hodnot, na kterých je založena naše společnost a získání osobní samostatnosti a schopnosti projevovat se jako samostatná osobnost, která působí ve svém okolí.

1. Rozvíjení dítěte a jeho schopnosti učení

Mezi tyto cíle patří:

- podpora tělesného rozvoje a zdraví dítěte, jeho osobní spokojenost a pohoda
- systematické rozvíjení řeči dítěte a cvičení schopností a dovedností, které dítěti umožňují a usnadňují proces dalšího rozvoje a učení
- motivace dítěte k aktivnímu poznávání, povzbuzování jeho chuti k učení, rozvoj zájmu o věci nové, neznámé, porozumění věcem a jevům kolem dítěte
- přispívání k elementárnímu dětskému chápání vývoje, rozvoj schopnosti přizpůsobit se, reagovat na změny a vyrovnat se s nimi

2. Osvojení si základů hodnot, na nichž je založena naše společnost

Mezi tyto cíle patří:

- přispívání k předávání kulturního dědictví v rozsahu dětských možností
- rozvoj schopnosti komunikace, spolupráce, spolupodílení se na činnostech a rozhodnutích

- poskytnutí možnosti poznávat takové hodnoty, jako je nedotknutelnost lidských práv
- vedení dětí k sociální soudržnosti, připravit je na život v multikulturní společnosti

3. Získání osobní samostatnosti a schopnosti projevit se jako samostatná osobnost působící na své okolí

Mezi tyto cíle můžeme zařadit:

- rozvoj poznávání sebe sama, svých vlastních zájmů, možností a potřeb
- vedení dítěte podílet se na společném životě a činnostech v mateřské škole i v rodině (spolupráce, kooperace, tolerance)
- vedení dítěte k poznání, že může jednat svobodně, může své činnosti ovlivňovat, avšak za to, jak se rozhodne a co udělá, je zodpovědné (Výzkumný ústav pedagogický, 2004)

1.4.2.2 Klíčové kompetence

V současném vzdělávání reprezentují cílovou kategorii klíčové kompetence, jejichž pojetí vychází z hodnot přijímaných společností a z obecně sdílených představ o tom, které kompetence přispívají ke vzdělávání, k posílení funkcí občanské společnosti a k úspěšnému životu. Klíčové kompetence jsou vyjádřeny v podobě výstupů. Měly by tvořit neopominutelný základ vzdělávání ve všech úrovních a k jejich vytváření by měl směřovat všechny vzdělávací obsah, aktivity a činnosti probíhající ve škole.

„Klíčové kompetence představují cílové stavy, k jejichž naplňování by mělo společně směřovat veškeré vzdělávání. Každá vzdělávací etapa v tomto směru přispívá svým dílem a každá je dalším rozvoji a zdokonalování těchto kompetencí otevřená. Ve všech etapách je jedním z cílů vzdělávání vybavit každého jedince souborem klíčových kompetencí na úrovni, která je pro něho dosažitelná.“ (Výzkumný ústav pedagogický, 2004)

Podle prvních **kompetencí k učení** by dítě na konci předškolního vzdělávání mělo umět soustředěně pozorovat, zkoumat, objevovat a užívat při tom jednoduché pojmy, znaky a symboly, uplatňovat získanou zkušenost v praktických situacích, klást

si otázky a hledat na ně odpovědi, učit se spontánně a i vědomě, odhadnout své síly apod. Dle **kompetencí k řešení problému** si dítě všímá dění i problémů ve svém okolí, řeší problémy, na které stačí a řeší je na základě bezprostřední zkušenosti, užívá logických, matematických postupů při řešení myšlenkových i praktických problémů, používá číselné pojmy, chápe, že vyhnout se řešení určité komplikace nevede k cíli, ale že vyřešení je výhodou atd. Na základě **komunikativních kompetencí** by dítě mělo ovládat řeč, samostatně vyjádřit své myšlenky, vést smysluplný rozhovor, domlouvat se slovy i gesty, vyjadřovat a sdělovat své pocity a nálady, vědět, že lidé se dorozumívají i jinými jazyky a že máme možnost se je učit, ovládat dovednosti předcházející čtení a psaní apod. Na konci předškolního vzdělávání dle **sociálních a personálních kompetencí** dítě samostatně rozhoduje o svých činnostech, vytváří si svůj názor a umí ho vyjádřit, projevuje citlivost a ohleduplnost k ostatním lidem, dokáže se prosadit ve skupině, napodobuje modely mezilidských vztahů, které objevuje ve svém okolí, pochopilo, že násilí, agrese, ubližování, ponižování se nevyplácí, že konflikty je lepší řešit domluvou atd. Poslední, **činnostní a občanské kompetence**, obsahují plánování, organizaci a řízení her samostatně, rozpoznání a využití vlastní silné i slabé stránky dítěte, pochopení, že dítě může o tom, co udělá, rozhodnout svobodně, uvědomění si smyslu pro povinnost ve hře, v práci a v učení, mít základní dětskou představu o tom, co je v souladu či rozporu se základními lidskými hodnotami a snažit se podle toho chovat, dbát na zdraví a bezpečí své i druhých lidí apod. (Výzkumný ústav pedagogický, 2004)

1.4.3 Podmínky předškolního vzdělávání

Zákon stanovuje povinnost dodržet podmínky pro předškolní vzdělávání. V návaznosti na ně rámcový program podrobněji popisuje další materiální, organizační, personální, psychohygienické a pedagogické podmínky, které kladně ovlivňují kvalitu vzdělávání, které je dítěti poskytnuto.

1.4.3.1 Věcné (materiální) podmínky

Materiální vybavení je základ vnějšího prostředí, které poskytuje dítěti zážitky. Proto je potřeba, aby mělo dítě v budově mateřské školy dostatek objektů jak přírodních, tak objektů tvořených lidmi. Za materiální vybavení považujeme různé materiály, pomůcky, předměty, ale i lidi. (Bruceová T, 1996)

Věcné podmínky jsou vyhovující, pokud jsou dětem nabídnuty dostatečně velké prostory (dle předpisu), které vyhovují individuálním a skupinovým činnostem dětí. Dětský nábytek, hygienická zařízení, tělocvičné nářadí musí odpovídat počtu dětí, jsou bezpečné a přizpůsobené *antropometrickým* požadavkům. Hračky, pomůcky, materiály a doplňky odpovídají počtu dětí i jejich věku a průběžně by měly být obměňovány. Na výzdobě a úpravě prostředí se děti svými výtvary podílejí samy. Zahrada, hřiště navazují na budovu (komplex) mateřské školy. (Výzkumný ústav pedagogický, 2004)

1.4.3.2 Životospráva

Po celý den je dětem poskytována plnohodnotná a vyvážená strava, děti mají ve třídě dostatečný přísun tekutin, mezi jednotlivými jídly jsou dodržovány přiměřené intervaly. Dětem je zajištěn pravidelný denní rytmus a řád, je jim zajištěna dostatečná doba pobytu venku, činnosti však učitel přizpůsobí podle kvality ovzduší. Dostatek pohybu by děti měly mít jak venku tak i uvnitř mateřské školy, důležité je respektovat individuální potřeba aktivity, spánku a odpočinku jednotlivých dětí.

1.4.3.3 Psychosociální podmínky

V mateřské škole by měla panovat spokojenost, jistota, bezpečí, důvěra, tolerance, ohleduplnost a zdvořilost mezi dětmi, mezi dospělými i mezi dětmi a dospělými. Pedagogové napomáhají k naplňování dětských potřeb, jednájí nenásilně, přirozeně a citlivě, vzbuzují situace plné pohody, klidu a relaxace. Postavení všech ve třídě je rovnocenné. Dítě, které přichází jako nové mezi děti do jiného prostředí, má možnost se postupně adaptovat v novém prostředí. Pedagog děti chválí, podporuje spoluúčast dětí, je empatický, přímý, vstřícný a neužívá násilí nebo negativní slovní komentáře.

1.4.3.4 Organizace

Pedagog se po celý den dostatečně věnuje dětem, jejich vzdělávání a navození pocitu klidu, bezpečí, soukromí. Denní řád a program jsou dostatečně flexibilní, umožňuje reagovat na individuální možnosti a potřeby dětí. Poměr spontánních a řízených činností je vyvážený, pro spontánní hru by měl být vyměřen dostatek času i prostoru. Pedagog podněcuje děti k vlastní aktivitě a experimentování tak, aby se děti zapojovaly do organizace činností, dále vytváří podmínky pro individuální, skupinové

i frontální činnosti. Nejsou překračovány doporučené počty dětí ve třídě, spojování tříd je maximálně omezeno.

1.4.3.5 Řízení mateřské školy

Ředitelka vytváří atmosféru vzájemné důvěry, tolerance, zapojuje pracovníky do řízení mateřské školy, pozitivně je motivuje, podporuje vzájemnou spolupráci, ponechává jim dostatek pravomocí a respektuje jejich názor. Pedagogický sbor pracuje jako kolektiv, ke spolupráci si zve i rodiče. Školní vzdělávací program vypracovává ředitelka školy, při zpracování spolupracuje s ostatními členy pedagogického sboru. Mateřská škola spolupracuje se zřizovatelem a dalšími orgány (ZŠ, atd.) státní správy a samosprávy.

1.4.3.6 Personální a pedagogické zajištění

Všichni pracovníci jsou odborně způsobilí, pedagogové by měli mít zájem o svůj další odborný růst, ředitelka podporuje jejich další soustavné vzdělávání. Jednají v souladu se společenskými pravidly, pedagogickými a metodickými zásadami výchovy a vzdělávání předškolních dětí.

1.4.3.7 Spoluúčast rodičů

Důvěra, otevřenost, vstřícnost, porozumění, respekt, ochota spolupracovat a partnerství panuje ve vztahu mezi pedagogy a rodiči. Pedagogové respektují přání a zvláštnosti rodin, informují rodiče o jejich dítěti, zároveň také chrání soukromí rodiny a zachovávají mlčenlivost o jejich vnitřních záležitostech. Rodiče se mohou podílet na dění v mateřské škole, zúčastňují se různých programů, které se v mateřské škole odehrávají. Mateřská škola podporuje výchovu rodinnou, rodičům pomáhá v opatrování jejich dítěte. (Výzkumný ústav pedagogický, 2004)

1.5. LEGISLATIVA PŘEDŠKOLNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ

Mateřská škola patří mezi jednu z institucí, které zajišťují výchovu a vzdělávání v České republice. Pojem legislativa předškolního vzdělávání představuje soubor zákonů, vyhlášek, nařízení a směrnic vztahujících se ke školskému zákonu. Legislativa v mateřské škole se řídí podle školského zákona, nařízení vlády, vyhlášek a vnitřních předpisů Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Ve školství se na správě podílí

více orgánů. Mezi tyto orgány patří Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, Česká školní inspekce, orgány kraje a orgány obcí.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy zpracovává koncepci vzdělávání, vede registr škol, schvaluje učební osnovy a spravuje výkon státní správy v oblasti školství. Česká školní inspekce dohlíží na dodržování právních předpisů v oblasti školství, hodnotí vzdělávání ve školách. Orgány kraje jsou zřizovatelé školských zařízení. Orgány obcí jsou zřizovatelé základních a mateřských škol. (<http://cs.wikipedia.org/wiki/%C5%A0kolstv%C3%AD>)

1.5.1 Proces zřizování mateřské školy

Mateřská škola má povinnost dodržovat obecně závazné právní předpisy České republiky, vyhlášky, směrnice a nařízení, která se týkají činnosti mateřské školy, dále se řídí opatřeními stanovenými zřizovatelem v rámci platné legislativy.

Školu zřizuje kraj, obec jako školská právnická osoba nebo jako příspěvková organizace podle zvláštního právního předpisu. Právní forma školy však nemá vliv na samotnou činnost škol ani na její financování. Školy působí jako samostatné právnické osoby, rada obce plní úkoly zřizovatele. Pokud však obec radu obce nevolí, úkoly se zabývá starosta obce. Škola může být zřizována jako školská právnická osoba nebo jako příspěvková organizace. Zřizovatel je u škol veřejný, u školské právnické osoby může být zřizovatel veřejný i soukromý. Mateřská škola je zřizována zřizovatelem, a to Zřizovací listinou. Školská právnická osoba vzniká dnem zápisu do rejstříku školských právnických osob a zaniká dnem výmazu z rejstříku. Registr škol a školských zařízení je velice důležitý pro život škol. Zápis do rejstříku dodává právo poskytovat vzdělání a také nárok na přidělení finančních prostředků z rozpočtu státního a rozpočtu krajů a obcí. Registr škol a školských zařízení, které zřizuje obec, svazky obcí a kraj, má na starost krajský úřad, rejstřík ostatních škol vede ministerstvo školství. Školský rejstřík je seznam, který je na požádání veřejně přístupný, obsahuje rejstřík škol a školských zařízení. (<http://www.vzdelanyzastupitel.cz/data/fileBank/daceecfb-f459-4e6b-b570-763ad70c86c0.pdf>)

Zřizovací listina musí obsahovat název a sídlo mateřské školy, název, sídlo a identifikační číslo zřizovatele, označení statutárního orgánu (ředitel MŠ) a způsob, kterým vystupuje jménem školské právnické osoby, druh a typ škol a školského

zařízení, jejichž činnost školská právnická osoba vykonává, předmět, podmínky a rozsah doplňkové činnosti (pokud je doplňková činnost povolena zřizovatelem), vytyčení způsobu činnosti majetkového zajištění a vymezení doby, na kterou je škola zřízena.

Většina mateřských škol je zřizována jako příspěvkové organizace. Příspěvková organizace může mít v hlavní činnosti uvedenou vzdělávací činnost a mimo to i jinou činnost, tak, jak ji stanoví zřizovatel. Školská právnická osoba má ve školském zákoně přesně uvedeno, co bude předmětem hlavní činnosti.

„Příspěvkové organizace, přestože mají právní subjektivitu, nemají svůj majetek, ale hospodaří se svěřeným majetkem zřizovatel v rozsahu stanoveném zřizovací listinou. Příspěvková organizace nabývá majetek pro svého zřizovatele. Zřizovatel může stanovit, ve kterých případech je k nabytí takového majetku třeba jeho předchozí písemný souhlas. Zřizovatel školské právnické osoby má možnost převést určitý majetek přímo na školu, v rozsahu stanoveném zřizovací listinou. Škola pak může mít vlastní budovu, vlastní vybavení, může přijímat dary a nemusí žádat o předchozí souhlas zřizovatele (pokud k tomu dostane od zřizovatele oprávnění).“

(http://knihovna.oseminare.cz/index.php/Rozd%C3%ADl_mezi_p%C5%99%C3%ADs_p%C4%9Bvkovou_organizac%C3%AD_a_%C5%A1kolskou_pr%C3%A1vnickou_osebou)

Zřizovací listinu schvaluje zastupitelstvo obce a vymezuje hlavní účel, předmět činnosti a práva, která umožňují organizaci plnit s majetkem hlavní účel, ke kterému byla zřízena.

Obec nebo svazek obcí má za úkol zřizovat a rušit mateřské školy. Vzdělávání v mateřských školách se organizuje zpravidla pro děti ve věku od tří do šesti let. Dětem v předškolních zařízeních se poskytuje hmotné zabezpečení zahrnující stravování po dobu pobytu v mateřské škole. Příspěvková organizace hospodaří s finančními prostředky, které získala vlastní činností, a také s finančními prostředky, které přijímá z rozpočtu od svého zřizovatele. Zřizovatel přispívá na provoz své příspěvkové organizace zpravidla v návaznosti na výkony organizace. V případě, že příspěvková organizace získává finance i ze své doplňkové činnosti, může je použít jen ve prospěch své činnosti. Pokud by chtěla škola finance využít jinak, může tuhle možnost schválit

zřizovatel. Kvalitní škola je velice důležitý bod pro dobrou vizitku obce. (<http://www.vzdelanyzastupitel.cz/data/fileBank/daceecfb-f459-4e6b-b570-763ad70c86c0.pdf>)

1.5.2 Školský zákon o předškolním vzdělávání

Školský zákon a vyhlášku o předškolním vzdělávání vytvořilo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Vše, co se týká dokumentů, změn ve vyhlášce a důležité informace k prostudování nalezneme na internetové adrese www.msmt.cz.

Předškolní zařízení vytvářejí podmínky pro výchovu a vzdělávání dětí, podporují rozvoj osobnosti, podílí se na zdravém citovém, rozumovém a tělesném rozvoji, na osvojování si základních pravidel chování a pomáhá vyrovnat nerovnoměrnosti ve vývoji dětí před vstupem do základní školy. Zřizovatel (ministerstvo, kraj, obec, svazek obcí) vydává zřizovací listinu a rozhoduje o jejich změnách, jmenuje a odvolává ředitele, stanovuje jeho plat, popřípadě mzdu, dále schvaluje rozpočet a vytvoření dalších peněžních fondů a hospodaření s nimi. Orgán školské právnické osoby, kterou zřídilo ministerstvo, kraj, obec nebo svazek obcí, je ředitel.

Mezi příjmy školské právnické osoby/příspěvkové organizace patří finanční prostředky z rozpočtu státu, finance z rozpočtů územních samosprávných celků, příjmy z hlavní a také z doplňkové činnosti, finance přijaté od zřizovatele, úplata za vzdělávání a za školské služby, dary, dědictví a příjmy z majetku, které škola vlastní. Ze státního rozpočtu se dle školského zákona poskytují finanční prostředky vymezené na činnost škol a školských zařízení, které jsou zřízené ministerstvem – na platy, náhrady platů nebo mzdy a náhrady mezd, na odměny a odstupné, na výdaje na uhrazení pojistného na sociální zabezpečení, na uhrazení pojistného pro všeobecné zdravotní pojištění, na přiděl do FKSP (fond kulturních a sociálních potřeb), na nezbytné zvýšení nákladů (spojeno s výukou dětí), na vzdělávání pedagogických pracovníků a na nezbytné výdaje spojené s provozem škol. Dále jsou poskytovány finanční prostředky vyčleněné na činnost škol, které zřídila obec, svazek obcí nebo kraj.

Obec a kraj by měli při zajišťování vzdělávání dbát hlavně na dostupnost vzdělávání a školských služeb dle místních podmínek. Obě instituce se při zřizování a rušení školských zařízení starají zejména o soulad rozkvětu vzdělávání se zájmy

občanů, s potřebami trhu práce, s demografickým vývojem a rozvojem území obce/kraje. Obec nebo svazek obcí má právo na zřízení a zrušení mateřské školy. Jsou povinni zabezpečit podmínky pro předškolní vzdělávání v posledním roce před nástupem do základní školy pro děti s místem trvalého bydliště na jejím území. (Vyhláška č. 14/2005 Sb. o předškolním vzdělávání)

2. PRAKTICKÁ ČÁST

Cíl praktické části

V praktické části se budu zaměřovat na porovnání mateřských škol na vesnici a ve městě hlavně z hlediska podmínek pro předškolní vzdělávání dle RVP PV. U těchto mateřských škol jsem zjišťovala možnosti kulturních akcí a kroužků, financování, vzdělání a počet pracovníků, dále počet dětí a prostředí vně i mimo mateřskou školu.

2.1 MATEŘSKÉ ŠKOLY NA VESNICI

Navštívím a popíši pět mateřských škol na vesnici, vybrala jsem tři z mého blízkého okolí a dvě nedaleko Plzně.

2.1.1 Mateřská škola Borovy, příspěvková organizace

První školka, kterou jsem navštívila, byla MŠ Borovy. Podklady pro tuto práci jsem získala z prohlídky školy a z rozhovoru s paní ředitelkou Z. Mastnou, které bych tímto chtěla velice poděkovat.

Obecná charakteristika

Vesnice Borovy se nachází na hlavním silničním tahu mezi městy Plzeň a Klatovy, leží 26 km od Plzně. V Borovech žije 235 obyvatel. V MŠ pracují dvě pedagogické pracovnice a nepedagogická pracovnice jedna. Pracují zde tedy 3 pracovnice – jedna kuchařka na úvazek 0,73 k tomu je zde paní zaměstnaná jako hospodářka na úvazek 0,15 a ještě na úvazek 0,4 jako uklízečka, jedna učitelka na úvazek 1,00 uklízečka na úvazek 0,2 dohromady a paní ředitelka na úvazek 1,00. Na dohody o provedení práce MŠ ze státních peněz nemá, proto se využívají finance na tuto smlouvu z provozu, např. na praní prádla.

Smlouvu na dobu určitou – do 31. 12. 2014 má jedna učitelka, zbylý počet pracovníků má smlouvu na dobu určitou, ředitelka byla nyní jmenována do funkce na šest let, pak musí do konkurzu. Zřizovatel MŠ je obec Borovy. Provoz mateřské školy je od 6:30 do 16:00. Mateřskou školu navštěvuje 28 dětí ve věku od 2,5 do 6 let, z toho plyne, že mateřská škola má pouze jednu třídu, která je heterogenní.

MŠ navštěvují děti z okolních vesnic – Vřeskovice, Biřkov, Nezdice, Stropčice, Červené Poříčí a Horní Lukavice. Do mateřské školy děti dovážejí rodiče. Děti mají možnost navštěvovat kroužek anglického jazyka, který je provozován na Obecním

úřadě po provozu MŠ. Dále umožňuje škola dětem návštěvy solné jeskyně v Přešticích a kurzy plavání v bazénu v Klatovech.

Školní vzdělávací program nese název „Námořníci v pruhovaném tričku vyplouvají lodí za chvíličku. Možná by mě mezi sebe vzali, podívejte, jaké už mám svaly.“ ŠVP je plánován na 2 roky a je zaměřen na poznávání států. Tvorba byla zahájena v roce 2012 a vytvořila jej ředitelka mateřské školy.

Finanční příjmy mateřské školy

Příjmy mateřské školy pochází od zřizovatele, od kraje (na přímé neinvestiční výdaje) a od rodičů. Na rok získává mateřská škola od zřizovatele 264 00 Kč, od kraje 1 218 000 Kč a od rodičů (na školné) 320 Kč za dítě měsíčně a podle docházky dítěte platí rodiče stravné. Z příjmu od zřizovatele platí školka měsíčně elektřinu a plyn.

Prostředí mateřské školy a její vybavení

Okolí mateřské školy je velice rozmanité. Za školkou je rozlehlá louka, starý mlýn a les, proto mají děti velký prostor pro pobyt na čerstvém vzduchu, mnoho podnětů pro přímé poznávání přírody, zvířat a rostlin. Zahrada je vybavena pískovištěm, tabulí na malování, dvěma pérovými houpačkami, kolotočem, skluzavkou, několika dřevěnými auty a dřevěným sudem, který je využíván jako domeček. Třída je vybavena hračkami přiměřenými věku dětí zaujala mě dřevěná kuchyňka a přebalovací pultík (určený pro hry dětí), ohrádka s malými míčky a malý gauč. Před hernou se nachází stolky určené pro malování a stravování, za hernou je místnost určená pro odpočívání dětí – ložnice. Materiální vybavení třídy bylo zčásti zařízeno za pomoci některých rodičů. Ve třídě se nachází spousta materiálů a dekorací, které si paní učitelky vyrobily buď samy, nebo s pomocí dětí.

Příklady aktivit školky

Jarní jarmark, na kterém se prodávají výrobky, a za vydělané peníze může paní ředitelka zařídit pro děti např. výlet.

Den matek je pro obec velká událost, děti předvedou své dovednosti při vystoupení na obecním úřadě.

Ve spolupráci s obcí pořádá mateřská škola Lampiónový průvod, který je velice oblíbený.

Vlastní postřehy z návštěvy MŠ

Mateřská škola na mě udělala velmi dobrý dojem. Když jsem přijela k mateřské škole, připadala jsem si jako na samotě i přesto, že je škola nedaleko hlavní silnice. Byl zde klid, pohled na budovu mezi loukou a lesem mě uklidňoval. Paní ředitelka mě velice mile přijala, provedla mě po celé škole a zodpověděla veškeré mé dotazy. Zaujaly mě cedulky se jménem na každém „koutku“ (kuchyňka, skříňka, atd.). Ten, kdo je napsaný na určité cedulce, stará se o pořádek v daném „koutku“. Líbilo se mi hlavně okolí mateřské školy včetně herních prvků na zahradě, kterých je ale podle paní ředitelky pro 28 dětí málo. Hřiště na zahradě mateřské školy je v určitou dobu otevřeno i pro veřejnost. Byla by zde potřeba většího prostoru pro hernu, z důvodu malých finančních prostředků rekonstrukce není bohužel možná.

2.1.2 Mateřská škola Neurazy, příspěvková organizace

Podklady pro vypracování své práce jsem získala od paní ředitelky Z. Brožíkové, které tímto způsobem velice děkuji za podané informace a za prohlídku školky.

Obecná charakteristika mateřské školy

Obec Neurazy se nachází mezi Nepomukem a Plánicí v podhůří Šumavy. Obec se skládá ze sedmi částí – Neurazy, Partoltice, Radochovy, Nová Ves, Vojovice, Soběsuky a Klikařov. V této vesnici žije 344 obyvatel.

V mateřské škole pracují čtyři zaměstnankyně. Ředitelka pracuje na úvazek 1,00, jedna paní učitelka na úvazek 1,00, jedna uklízečka na úvazek 0,35 a jedna kuchařka na úvazek 0,9. Na dohodu o provedení práce pracuje v této MŠ účetní. Smlouvu na dobu neurčitou zde mají všechny čtyři pracovnice, ředitelka odchází v září 2013 do důchodu, proto je vyhlášen konkurz na ředitelku mateřské školy. Zřizovatel mateřské školy je obec Neurazy, patří do uskupení obcí Mikroregion Nepomucko. Provoz mateřské školy je od 6:00 do 15:45.

Školku navštěvuje 22 dětí ve věku 3 – 6 let. Třída je smíšená heterogenní. Sjíždějí se sem děti z vesnic Neurazy, Radochovy, Partoltice, Soběsukey a Bližanovy buď autobusem s rodiči, autobus zastaví před mateřskou školou a rodiče předají děti učitelce a pokračují autobusem do zaměstnání, nebo individuálně autem nebo pěšky. Kroužky škola nenabízí, po provozní době je dětem nabízena logopedie, kterou vede ředitelka, která absolvovala kurz logopedie (náprava řeči).

Školní vzdělávací program s názvem „Hrajeme si a poznáváme svět“ vytvořila v roce 2011 ředitelka společně s učitelkou a provozními zaměstnanci. Zabývá se poznáváním přírody a ročních období, je podle ročních období členěn na tematické celky.

Finanční prostředky MŠ

Mateřské školy získává finance od zřizovatele, od kraje, od rodičů. Od zřizovatele dostává tato školka 220 000 Kč na rok, z čehož se platí měsíčně plyn, elektřinu a pomůcky pro práci s dětmi. Od kraje přijde škole ročně 1 059 000 Kč na platy. Rodiče platí měsíčně školné a stravné, školné měsíčně činí 150 Kč, což není tolik, kolik by si ředitelka představovala. V této oblasti je málo pracovních příležitostí a rodiče nemohou více platit. Školku v Neurazech však potřebují, proto zbytek dofinancuje zřizovatel.

Prostředí MŠ a její vybavení

Okolo školy je zahrada, která není rozsáhlá, ale ve vsi je velká možnost vycházek do lesa, na pole, na louku. Zahrada je vybavená dřevěnou věží se skluzavkou, malým pískovištěm a dvěma pérovými houpačkami. Ředitelka by ráda zakoupila více herních prvků, ale finanční situace školy jí to nedovoluje.

Třída je vybavena hračkami a pomůckami, které jsou přiměřené věku dětí, podle finančních prostředků se dokupuje nový nábytek a hračky dle potřeby. Nedávno MŠ zakoupila nové stoly a židle pro nejstarší děti. Zvenku je budova po rekonstrukci – nová fasáda a okna. Vnitřek školky je původní, ale místnosti jsou prostorné, děti mají jednu místnost na herní činnost, dále jednu jídelnu, ve které jsou pro menší děti staré dřevěné židle a stoly, třetí místnost je určena pro polední odpočinek, slouží jako tělocvična a ještě jako místnost pro řízenou činnost. Tyto tři místnosti se nacházejí v patře,

v přízemí je šatna, kde se nachází nástěnka s pravidly, které si učitelky společně s dětmi určily a snaží se je dodržovat.

Příklady aktivit mateřské školy

Návštěva divadla Alfa v Plzni – tyto návštěvy pořádá mateřská škola Neurazy společně s MŠ Chocenice a MŠ Žinkovy – z důvodu malého počtu dětí jezdí všichni dohromady, aby naplnily autobus.

Děti s učitelkou jezdí do Chocenice na divadla linkovým autobusem.

Mikulášská nadílka, Rozsvěcení vánočního stromku na vsi, kde děti každý rok vystupují s písničkami, Vánoční besídka pro rodiče a příbuzné, Maškarní rej, Den dětí a rozloučení s předškoláky.

Společně s podporou obce se koná každý rok Velikonoční a Vánoční výstava, kde děti vystavují a prodávají své výrobky. Za utržené finance zakupuje ředitelka do MŠ potřebné pomůcky.

Děti se zúčastňují i Vítání občánků, na které mají nacvičené básničky pro radost.

Vlastní postřehy z návštěvy mateřské školy

Na první pohled jsem byla celkem překvapena, jak je škola zrekonstruovaná – nová fasáda a okna a také z velikosti budovy. Vnitřek by potřeboval také rekonstrukci, ale finanční možnosti to nedovolují. Děti mají prostor na hraní dostatečný, některý nábytek je starší, ale líbila se mi skříňka s mnoho regály na různé stavebnice. Vytápění školy je velice nákladné, protože se zde topí akumulacími kamny, z tohoto důvodu je i vysoká faktura za elektřinu. Zahrada nemá přemíru herních prvků, ale vzhledem k její velikosti je jich dostatek. Vesnice skýtá velké možnosti ke každodenním vycházkám do přírody, kde děti mohou pozorovat dění v přírodě a tím utvářet poznatky a zkušenosti ze světa přírody a zvířat a vytvářet si kladný vztah ke všemu živému. Děti poznávají okolní svět prožitkem, tak by to mělo být.

2.1.3 Mateřská škola Hradešice, příspěvková organizace

Hradešice se nacházejí na trase mezi městy Klatovy a Horaždovice. Tuto obec obývá 280 lidí a patří pod ní vesnice Smrkovec a Černíč.

Obecná charakteristika

Mateřská škola v této obci funguje přibližně od roku 1946, kdy dětem nebylo poskytováno v této mateřské škole stravování, nosily si s sebou svačiny. V posledních letech však proběhla v této škole rekonstrukce.

Zřizovatelem této mateřské školy je od roku 2005 obec Hradešice, od tohoto roku působí jako příspěvková organizace. Škola je jednotřídní, má dvě části – hernu a jídelnu. Maximální počet dětí je 20, což umožňuje větší individuální přístup ze strany učitelek, mateřskou školu navštěvuje 20 dětí ve věku od tří do šesti let. Vyučuje se zde kroužek anglického jazyka, který vede ředitelka, kroužek Předškolák, který má na starost bývalá učitelka, která je již v důchodu, a kroužek výtvarné výchovy, který vyučují učitelky z mateřské školy v této obci.

Počet pracovníků v této škole je čtyři, z toho dvě pedagogické pracovnice - ředitelka a učitelka a dvě nepedagogické pracovnice - jedna kuchařka a jedna uklízečka. Provoz mateřské školy je od 6:45 do 15:30. Do školy se sjíždějí děti z okolních vesnic – Malý Bor, Břežany, Vlkonice, děti do mateřské školy dopravují rodiče.

Třídní vzdělávací program má název Království Šípkové Růženky, podle kterého jsou rozpracované projekty na 3 – 4 týdny, a je podle něj i přizpůsobená dekorace třídy.

Prostředí MŠ a její vybavení

Škola má vlastní tělocvičnu a ložnici. V tělocvičně se nacházejí lavičky, trampolína, ribstole, překážková dráha, obruče, padák, rehabilitační míčky a švédská bedna. Třída je vybavená novým dřevěným nábytkem.

Finanční prostředky mateřské školy

Finance na provoz dostává mateřská škola od obce, na platy od Ministerstva školství. Měsíční úplata rodičů je pouze na stravování dětí, školné rodiče neplatí díky finanční pomoci obce Hradešice. Obec Hradešice přispívá mateřské škole na provoz. Potřebuje, aby se zde škola udržela, protože nejbližší školka je ve městě Horažďovice a v dnešní době je o místa v MŠ velký zájem. Obec hradí mateřské škole elektřinu a vodu. Jednou za půl roku mohou rodiče na školu přispět dobrovolným příspěvkem.

Vlastní postřehy z návštěvy MŠ

Mateřská škola se nachází v budově, jejíž přízemí je určeno pro mateřskou školu a v patře se nacházejí byty. Uvnitř se nachází dvě poměrně malé místnosti, z nichž jedna slouží jako herna a místnost na odpočinek a druhá je určena pro činnosti u stolečků a ke stravování. Herna je pro 20 dětí malá, nenajdeme v ní žádné koutky pro soukromí dětí, materiální vybavení je přiměřené věku. Byla by prospěšná obnova vybavení, ale z důvodu finančních prostředků to nelze. Na zahradě školy se nachází nedostatek herních prvků, je zde skluzavka, která byla opravena za pomoci rodičů. Zájem o mateřskou školu rodiče mají, neplatí školné, zřizovatel se snaží doplňovat potřebné finance a předměty, aby mateřská škola mohla dále fungovat.

2.1.4 Mateřská škola Pačejov - nádraží, příspěvková organizace

Pačejov – nádraží patří pod obec Pačejov a leží na trase mezi Horažďovicemi a Nepomukem. V této vesnici žije 415 obyvatel. Od roku 2003 působí mateřská škola jako příspěvková organizace. Podklady pro zpracování mi dodala ředitelka paní Chlanová, které tímto způsobem velice děkuji za ochotu a informace.

Obecná charakteristika

V mateřské škole pracuje sedm zaměstnanců. Pedagogičtí pracovníci čtyři – ředitelka na úvazek 1,00, jedna učitelka na úvazek 1,00 a taktéž druhá učitelka, jedna učitelka na úvazek 0,3. Nepedagogičtí zaměstnanci zde pracují tři – dvě kuchařky a jedna uklízečka.

Zřizovatelem školy je obec Pačejov – obec, pod kterou spadá vesnice Pačejov nádraží. Nacházejí se zde dvě třídy, jednu navštěvuje 21 dětí a druhou 24 dětí. Děti se

do školy sjíždějí z okolních vesnic – Pačejov, Loužná, Nehodív, Myslív, Milčice, Kovčín, Olšany, Kvášňovice, Velešice, Týřovice, Strážovice, Neprochovy a Těchonice. V kuchyni se vaří obědy nejen pro děti, ale také pro cizí strážníky a ještě se obědy odvázejí do místního penzionu (Domov důchodců). Děti dojíždějí do mateřské školy buď individuálně autem s rodiči, nebo jezdí autobusem, a učitelka si je u autobusu vyzvedne a odpoledne je zase odvede k autobusu a děti si v určité vesnici vyzvedávají rodiče. Ředitelka sepsala s rodiči těchto dětí dohodu, kdo zodpovídá v autobusu za děti.

Školní vzdělávací program má název „Putování s Honzíkem“ a je rozdělen do pěti bloků. Děti se učí hlavně poznávat přírodu a jejich okolní svět. Vytvořila ho ředitelka a na základě něj si učitelky na třídách vytvořily Třídní vzdělávací program. Zaměřen je celý rok na ekologii, v květnu děti odevzdaly 23 kg hliníku, třídí odpad.

Finanční prostředky mateřské školy

Finanční příjem mateřské školy je od kraje na platy, od obecního úřadu 350 000 Kč za rok na provoz školy a od rodičů měsíční školné, které činí 150 Kč. Děti, které navštěvují mateřskou školu na čtyři hodiny, platí měsíční úplatu 100 Kč. Tato MŠ je v okolí jediná, školu navštěvují děti z několika kilometrů vzdálených vesnic, proto se obec snaží škole poskytnout co nejvíce financí a udržet si tuto školu.

Prostředí školky a její vybavení

Materiální vybavení ve školce odpovídá věku dětí, budova má nová okna, na zahradě je bazén, malá kolnička a pérovací houpačky. Uvnitř školky se nacházejí dvě třídy a jedna tělocvična, což je velké plus, děti zde cvičí a tělocvičné prvky nemusí učitelky sklízet, když chtějí s dětmi začít řízenou činnost. Stálá ložnice je také výhodou, postýlky se nesklízejí, zůstávají na svém místě. Dětem je nabídnuto mnoho her, kuchyňka, kočárky, auta, puzzle apod.

Příklady aktivit mateřské školy

Návštěva Základní školy Pačejov - ukázka práce budoucím školákům.

Třídění odpadu, sběr hliníku.

Návštěva solné jeskyně v Horažďovicích.

Účast na Sportovní olympiádě v Horažďovicích pořádanou Domem dětí a mládeže.

Vlastní postřehy z návštěvy MŠ

Mateřská škola se vyznačuje velkým zahradním prostorem s malým množstvím herních prvků, děti si zde ale moc nehrají, poznávají přírodu prožitkem, což znamená, že velice často chodí do lesa, k rybníku, na fotbalové hřiště, na pole za vesnicí. V porovnání s městskými školkami není materiální vybavená nejmodernější, ale děti jsou zde na první pohled velice šťastné. Děti se učí samostatnosti jízdou autobusem. Rodiče jezdí do práce např. do Klatov a nemohou děti autem odvézt do MŠ, proto jsou děti nucené jezdit autobusem, jezdí však všechny společně. Ve školce se vyučuje nenásilným způsobem němčina, protože v této oblasti je Německo blízko. Měsíční úplata činí 150 Kč, což je nižší částka než např. v Plzni, za to se o mateřskou školu stará velice pěkně obec, která si ji chce udržet. Každý týden se určité dítě stává hospodářem a stará se o úklid a přípravu stolečků při svačině, obědě, tato činnost také přispívá k rozvoji samostatnosti dětí.

2.1.5 Mateřská škola Losiná, příspěvková organizace

Velice bych chtěla touto cestou poděkovat paní ředitelce I. Holečkové, která mi poskytla potřebné informace a provedla mě budovou mateřské školy.

Obecná charakteristika

Vesnice Losiná se nachází na hlavním silničním tahu mezi Plzní a Nepomukem. Je vzdálená od Plzně 5 Km a trvale zde žije 1206 obyvatel. Mateřské škola funguje jako příspěvková organizace od roku 2003. Za poskytnuté informace a prohlídku školky děkuji ředitelce I. Holečkové.

V této MŠ pracuje sedm zaměstnanců, čtyři pedagogičtí pracovníci a tři nepedagogičtí, z toho jedna ředitelka na úvazek 1,00, tři učitelky na úvazek 1,00, kuchařka na úvazek 1,00, uklízečka na úvazek 1,00 a jedna pomocná kuchařka na tři hodiny denně. Všichni zaměstnanci mají podepsanou smlouvu na dobu neurčitou. Jedna učitelka nemá potřebnou kvalifikaci, v roce 2012 začala studovat.

Zřizovatelem je obec Losiná, se kterou má mateřská škola velmi pěkný vztah, funguje zde vynikající spolupráce. Provoz školy je od 6:30 do 16:00. Mateřskou školu navštěvují děti z Losiné, které do MŠ docházejí s rodiči pěšky. MŠ je rozdělena na dvě třídy, jednu třídu obývají děti mladšího školního věku a druhou předškoláci. Každá třída má 25 dětí, celkový počet tedy čítá 50 dětí. Do roku 2010 zde byla pouze jedna třída, ale díky velkému počtu dětí a zájmu o tuto mateřskou školu byla zrekonstruována druhá třída a otevřena v roce 2011. Společně s třídou byly zakoupeny nové herní prvky na zahradu. Od 15:00 probíhá v jedné třídě výtvarný kroužek pod vedením p. učitelky, navštěvuje ho 15 dětí. Angličtinu vyučuje atestovaná učitelka na anglický jazyk.

Školní vzdělávací program s názvem „Kdo si hraje, nezlobí“ vytvořila ředitelka společně s kolektivem pedagogických pracovníků v roce 2011 a průběžně tento ŠVP obnovují. ŠVP je zaměřen na roční období, na adaptaci nově přijatých dětí a na opakování toho, co by měli předškoláci umět před vstupem do základní školy. Sestaven je z pěti bloků, které dále rozpracovávají učitelky v TVP.

Finanční příjmy MŠ

Příjmy mateřské školy pocházejí od kraje, zřizovatele a od rodičů. Od kraje dostává škola ročně 2 080 000 Kč, od zřizovatele 500 000 Kč. Rodiče platí měsíční školné ve výši 400 Kč. Obec dodá škole určitý rozpočet, a pokud je potřeba, zřizovatel poskytuje potřebné finanční prostředky na vybavení zahrady, tříd a kuchyně.

Prostředí MŠ a její vybavení

Okolí mateřské školy je rozmanité, pokud děti netráví pobyt venku na zahradě, chodí s učitelkami do lesa, zde poznávají rostliny a zvířata. Na budovu navazuje zahrada, která obsahuje mnoho velmi pěkných nových herních prvků. Nachází se zde kolotoč, pérové houpačky, tabule na kreslení, asfaltový ovál pro jízdu na koloběžkách, dřevěný domeček se stolem, křesílky a starší kuchyňkou, skluzavka, dřevěný balanční chodník a posezení u ohniště.

Třídy jsou velice pěkně, nově vybavené. Najdeme zde koutky pro soukromí dětí, prostory jsou dostatečně velké, v jedné místnosti je herna a v druhé místnosti se nachází dostatek tělocvičného náčiní – míčky, overbally, žebřiny, žíněnka, atd. Hračky pro děti jsou také ve velmi pěkném stavu. Hračky, které se již nevyužívají, byly nahrazeny novými a jsou dětem k dispozici na zahradě.

Příklady aktivit MŠ

Vystoupení na obci při Vítání občánků.

Pasování předškoláků – předškoláci dostanou šerpy a dárek.

Vystoupení pro seniory v místní sokolovně.

Vánoční besídka pro rodiče, Oslava Dne dětí, Oslava zakončení školního roku.

Vlastní postřehy z návštěvy mateřské školy

Budova mateřské školy se nachází pár metrů od hlavní silnice, ale hluk zde neuslyšíte. Třídy jsou zařízené nově, je zde výhoda toho, že zřizovatel má velký zájem, aby škola fungovala, a poskytuje dostatek finančních prostředků na obnovu školy. Dostatek materiálního vybavení, tělocvičného náčiní, herních prvků na zahradě poskytuje dostatek možností pro rozvoj nejen pohybových schopností a dovedností dětí. V celé budově jsou vystaveny práce dětí, zejména výrobky z přírodních materiálů. Zaujal mě zahradní domek, ve kterém mají děti dostatek soukromí na vlastní činnosti. Kuchyně se nachází v prvním patře budovy a jídlo je do přízemí dopravováno jídelním výtahem. Tato mateřská škola na mě velmi zapůsobila. Je zde vidět, že zřizovatel se velmi snaží o budoucnost předškolního vzdělávání dětí.

2.2 MATEŘSKÉ ŠKOLY VE MĚSTĚ

2.2.1 2. MŠ Plzeň, příspěvková organizace

2. Mateřská škola Plzeň se nachází v ulici U Hvězdárny poblíž Městské polikliniky Plzeň Slovany, působí zde již od roku 1965. Škola je postavena v klidné čtvrti. Příspěvkovou organizací se MŠ stala v roce 2002. Děkuji ředitelce paní L. Němečkové za poskytnuté informace.

Obecná charakteristika

V mateřské škole pracuje osm zaměstnanců, čtyři pedagogičtí pracovníci a čtyři nepedagogičtí. Smlouvu na dobu určitou má podepsáno všech osm zaměstnanců. Zřizovatelem mateřské školy je město Plzeň, funkci zřizovatele vykonává Rada městského obvodu Plzeň 2 – Slovany.

Provoz začíná v 6:30 a končí v 16:00. Mateřskou školu navštěvuje 49 dětí ve věku 3 – 7 let. Děti jsou rozdělené do dvou tříd podle věku. Do MŠ se schází děti z blízkého okolí, rodiče děti dopravují autem nebo chodí pěšky. Nabídka kroužků je pestrá, děti mají možnost navštěvovat kroužek výtvarný, hudební, tělocvičný, výuku angličtiny nebo kroužek Radovánek. Škola dětem nabízí předplavecký výcvik a ozdravné pobyty v přírodě.

Školní vzdělávací program s názvem „Pohádkový strom“ byl vytvořen v roce 2010 a na jeho tvorbě se podíleli všichni pedagogičtí zaměstnanci. Ve vzdělávání dětí upřednostňují pedagogové rozvíjení smyslového vnímání jako základu veškerého přirozeného poznávání. Veškeré snažení všech zaměstnanců školy směřuje k tomu, aby zde byly děti spokojené a šťastné. Už z názvu vyplývá, že tento program je zaměřen na seznamování a prohlubování znalostí dětí s okolním světem, se vztahy ve společnosti, na podporu pocitů sounáležitosti s ostatními lidmi, na rozvoj osobnosti dítěte pomocí kouzelného světa pohádek. Tento program je rozpracován do tematických bloků, které v sobě odrážejí změny v přírodě, každodenní události v rodině, ve škole i společenské tradice.

Finanční příjmy mateřské školy

Finanční prostředky získává mateřská škola od kraje, od zřizovatele a od rodičů. Kraj poskytuje ročně finanční částku ve výši 1 600 000 Kč, zřizovatel 500 000 Kč a měsíční úplata od rodičů činí 530 Kč, k tomu se platí ještě stravné, podle docházky dítěte.

Prostředí MŠ a její vybavení

Jak jsem již v úvodu školky uvedla, nachází se v klidné vilové čtvrti v Plzni na Slovanech, budova je zrekonstruovaná. Prostředí školy zdobí různé práce dětí. V prvním patře se nachází jedna třída s nejmenšími dětmi, v druhém patře vyučují učitelky děti předškolního věku. V každém patře se nacházejí dvě místnosti pro hry dětí, komora na lůžkoviny a přípravná jídla. Na budovu navazuje prostorná zahrada s mnoha herními prvky a se zastřešeným posezením.

Příklady aktivit MŠ

Předplavecký výcvik, ozdravné pobyty v přírodě

Sportovní a kulturní akce, akce pro rodiče, výuka cizího jazyka.

Vlastní postřehy z návštěvy MŠ

Mateřská škola nabízí dětem mnoho různých aktivit, co se týče kroužků. Líbilo se mi rozdělení tříd do pater a nejvíce zahrada. Herní prvky na zahradě působí uceleně, pro 49 dětí je jich dostatek. Nalezla jsem zde i „koutek“ pro soukromí dětí – domeček z velkého dřevěného sudu. Škola nabízí dětem i vycházky do přírody – do nedalekého lesoparku Homolka. Co se týče vycházek, pokud nejsou děti na zahradě nebo v lesoparku, není zde možnost kde se procházet – jediné po chodníku okolo domů.

2.2.2 91. MŠ Plzeň, příspěvková organizace

91. MŠ Plzeň se nachází v Jesenické ulici v Plzni Bolevci. Mateřskou školu jsem si vybrala z toho důvodu, že dětem poskytuje nadstandardní podmínky při pobytu v MŠ. Tímto způsobem bych ráda poděkovala ředitelce paní Bc. M. Hrachovcové, že si na mě, i přes velkou míru povinností, našla čas a poskytla mi potřebné informace a provedla mateřskou školou.

Obecná charakteristika

Mateřská škola se nachází v městské části Plzeň Bolevec na klidném místě. Mateřská škola s osmi třídami, má k dispozici tři pavilónové budovy, ve kterých je umístěno šest tříd. Další dvě třídy se nacházejí na odloučeném pracovišti na 34. ZŠ. Třídy jsou heterogenní a jedna třída je určena pro děti s vadami řeči.

V MŠ pracuje celkem 32 zaměstnanců, pedagogických pracovníků 19, z toho tři pedagogičtí asistenti a nepedagogických pracovníků zde pracuje 13. Smlouvu na dobu určitou má šest pedagogických zaměstnanců a všichni asistenti pedagoga, na dobu neurčitou je v této MŠ zaměstnáno 23 zaměstnanců, dohodu o provedení práce má podepsanou speciální pedagog (logoped), který navštěvuje speciální třídu přibližně 30 hod. za rok. Zřizovatelem mateřské školy je město Plzeň, orgán vykonávající zřizovatelské funkce je ÚMO Plzeň 1.

Školku navštěvuje 200 dětí ve věku 3 – 6 let, které jsou rozděleny do osmi heterogenních tříd. Děti se do školy scházejí z Městského obvodu Plzeň 1. Provoz školy začíná v 6:15 a končí v 16:15. Možnost kroužků je nadstandardní, děti mohou navštěvovat keramickou dílnu, vířivku a saunu, předplavecký výcvik, hudební kroužek, výtvarný kroužek, tělovýchovné aktivity, mají možnost seznámit se s cizím jazykem. Cílenou logopedickou prevencí vedou vyškolené učitelky z MŠ pod vedením logopedky Mgr. M. Rokytenské.

Školní vzdělávací program s názvem „Sluníčko Ti sílu dává, ze semínka květ se stává“ přirovnává vývoj dítěte v období docházky do mateřské školy k růstu květiny ze semínka. Filosofii programu je všestranně rozvíjet samostatné a zdravě sebevědomé děti a vložit jim základ pro celoživotní vzdělávání. Tvorba prvního ŠVP byla zahájena v roce 2007, je průběžně obnovován, v tomto roce má MŠ vypracovaný třetí Školní vzdělávací program. Na tvorbě se podílela ředitelka společně s pedagogickými pracovníky.

Finanční příjmy mateřské školy

MŠ získává finance od kraje, od zřizovatele, od rodičů a ředitelka pravidelně žádá o granty. Kraj poskytuje 15 621 000 Kč ročně, zřizovatel 1 200 000 Kč ročně, měsíční školné od rodičů činí 360 Kč. O granty z Magistrátu města Plzně odboru

životního prostředí (MMP ŽP) žádá ředitelka pravidelně každý rok, v tomto roce získala cca 99 000 Kč, dále žádala o grant z Magistrátu města Plzně odboru školství, mládeže a sportu a získala pro MŠ 8000 Kč.

Prostředí MŠ a její vybavení

Vybavení MŠ je nadstandardní, škola a přilehlá zahrada je rozsáhlá se spoustou herních prvků, od roku 2009 je škola zrekonstruovaná. Každá třída na budově disponuje prostornou hernou a ložnicí, hygienickým zařízením a přípravnou kuchyňkou. Odloučené pracoviště je umístěno do menších a členitějších prostor. Všechny třídy jsou funkčně a moderně zařízeny i nápaditě řešeny. Jsou podnětné a na vysoké estetické úrovni. Všechny třídy jsou vybaveny klasickými počítači, některé počítači Kid Smart a jedna třída interaktivní tabulí. Součástí hlavní budovy je keramická dílna s vlastní pecí a pavilon s vířivkou a infrasaunou nazvána „Oáza zdraví“. Na zahradě se nachází sportovní hřiště s umělým povrchem, kolotoč, domečky, tabule na kreslení, stoly s lavičkami, pískoviště s pergolou, sestava s lávkou, sestava Viadukt, pérové houpačky, dřevěný vláček, hmatová stezka Stonožka, dřevěná auta, odpočinkové lavičky a zahrádka s bylinkami. K odloučenému pracovišti patří menší školní zahrada vybavená sportovní dřevěnou sestavou, houpadly, skluzavkou, pískovištěm, pergolou s lavičkami a zahradním domkem.

Příklady aktivit MŠ

Finále 1. Ročníku soutěže MŠ O zlatý čtyřlístek (sbor Berušky).

Přespolní běh pro děti předškolního věku „Habrováček“.

„Čarodějnice“ – taneční vystoupení na Bolevecké návsi.

Výtvarné soutěže, besídky pro rodiče.

Vlastní postřehy z návštěvy MŠ

Mateřská škola na mě velice zapůsobila. Ředitelka hledá sponzory, pravidelně žádá o granty a má velké finanční možnosti. Prostředí uvnitř dekorují práce dětí, nejvíce mě zaujala místnost s infrasaunou, vířivkou pro pět dětí a sprchami s chladnější vodou. Zahrada je rozsáhlá a nacházejí se na ní různorodé herní prvky. Tuto mateřskou školu

jsem do své práce zařadila pro velkou rozdílnost od školek na vesnici. Rozdíl je zde markantní, jak v počtu dětí, zaměstnanců, tak i ve finančních prostředcích. Podmínky pro vzdělávání jsou dětem poskytovány nadstandardním způsobem.

2.2.3 Mateřská škola Plzeň-Křimice, příspěvková organizace

Velice bych chtěla poděkovat ředitelce paní Bc. J. Kavalírové za poskytnuté informace.

Obecná charakteristika

Plzeň-Křimice je městský obvod na západě statutárního města Plzeň. MŠ se nachází v oblasti zástavby rodinných a bytových domů. Mateřská škola disponuje třemi pavilony, každý s vlastním vchodem. V MŠ pracuje celkem 10 zaměstnanců, pedagogických pracovníků 6 a nepedagogičtí pracovníci zde pracují čtyři. Smlouvu na dobu určitou má šest pedagogických zaměstnanců, na dobu neurčitou jsou v této MŠ zaměstnání čtyři zaměstnanci. Zřizovatelem mateřské školy je město Plzeň, orgán vykonávající zřizovatelské funkce je ÚMO Plzeň 5.

Školku navštěvuje 76 dětí ve věku 3 – 6 let, které jsou rozděleny do tří homogenních tříd. Děti se do školy scházejí z Městského obvodu Plzeň 5, a protože byla volná místa, navštěvují tuto MŠ i děti z blízkého okolí (Malesice, Vochoň). Provoz školy začíná v 6:30 a končí v 16:00. Děti mohou navštěvovat výuku anglického jazyka, kroužek flétničky, břišních tanců a předškoláci kroužek Předškolák. Mateřská škola spolupracuje s Pedagogicko-psychologickou poradnou v Plzni.

Školní vzdělávací program s názvem „Čtyři roční období aneb jaro, léto podzim zima, ve školce se cítím prima“ stanovuje čtyři povinné a jeden nepovinný tematický okruh. Cílem programu je rozvíjet celou osobnost dítěte a umožnit mu vytvářet si reálný obraz světa. ŠVP byl vypracován v roce 2011 a je aktualizován vždy k 1. 9. daného školního roku. Na tvorbě se podílela ředitelka společně s pedagogickými pracovníky.

Finanční příjmy mateřské školy

Mateřská škola získává finance od kraje, od zřizovatele, od rodičů a ředitelka žádala o grant z MMP ŽP. Kraj poskytuje 3 094 000 Kč ročně, zřizovatel 580 000 Kč ročně a měsíční školné od rodičů činí 492 Kč.

Prostředí MŠ a její vybavení

Mateřská škola byla dvoutřídní, v roce 2011 byla zrekonstruována a nově otevřena třída třetí. Materiální pomůcky a vybavení je přiměřené věku a počtu dětí. V tomto roce byly vyrobeny pro každou třídu nové skříňky na hračky. Každá třída nabízí velký výběr hraček a pomůcek. Součástí tříd jsou terasy, které jsou využívány pro různé činnosti dětí. Mateřská škola je obklopena prostornou zahradou, která poskytuje možnosti k různým pohybovým aktivitám. Na zahradě se nacházejí houpačky, vláček, pískoviště, skluzavka a dopravní hřiště. V blízkosti MŠ je sportovní hřiště, zámecký park, řeka a pole.

Příklady aktivit MŠ

Brambohrátky, Školkové štrůdlování.

Vánoční dílničky s rodiči, Den matek, Den dětí, Zahradní slavnost, Den s policisty, Velikonoční jarmark.

Spolupráce se ZOO Plzeň – návštěvy výukových programů a podzimního tvoření v ZOO Plzeň na statku.

Návštěva M – klubu Skvrňany, návštěvy trhů, návštěvy divadla Alfa a Domu pohádek.

Návštěva pouti v Křimicích, návštěva Základní školy v Křimicích.

Vlastní postřehy z návštěvy MŠ

Mateřská škola je sice městská, ale okolí nabízí dětem spoustu možností vycházek do přírody, např. na pole, k řece. Školka se nachází na klidném místě nedaleko Plzně. Ředitelka hledá sponzory, žádá o granty. Prostředí uvnitř dekorují práce dětí, třídy jsou prostorné. Zahrada je rozsáhlá a nacházejí se na ní různé herní prvky.

2.3 POROVNÁNÍ MŠ V TABULKÁCH

Navštívila jsem osm mateřských škol, z toho pět škol na vesnici a tři ve městě Plzeň. Jsem si vědoma toho, že uvedený počet škol ve městě je malý na to, abychom z něj vyvodili všeobecné závěry. Porovnání má posloužit pro lepší přehlednost a má poukázat na shody a rozdíly hlavně v podmínkách předškolního zařízení dle RVP PV v jednotlivých školách. Údaje, které mi byly poskytnuty, porovnam z dvou hledisek:

1. Charakteristika mateřských škol

2. Podmínky předškolního vzdělávání dle RVP PV

Tab. č.1 Charakteristika mateřských škol

	počet dětí	počet pedag. pracovníků	měsíční školné	finance od zřizovatele
MŠ Borovy	28	2	320 Kč	264 000 Kč
MŠ Neurazy	22	2	150 Kč	220 000 Kč
MŠ Hradešice	20	2	žádné školné	inf. nebyla poskytnuta
MŠ Pačejov	45	4	150 Kč	350 000 Kč
MŠ Losiná	50	4	400 Kč	500 000 Kč
2. MŠ Plzeň	49	4	530 Kč	cca 500 000 Kč
91. MŠ Plzeň	200	19	360 Kč	1 200 000 Kč
MŠ Plzeň Křimice	76	6	492 Kč	580 000 Kč

Z tabulky č.1 vyplývá, že mateřské školy na vesnici jsou většinou smíšené jednotřídky, rozdílem je počet dětí a měsíční úplata od rodičů, která, např. v mateřské škole Hradešice, je nulová, protože v okolí je nedostatek pracovních příležitostí pro rodiče a zřizovatel si chce MŠ udržet. Liší se i roční částky poskytované zřizovatelem, které jsou dané rozpočtem, MŠ však se snaží dobře s obcí vycházet a pokud obec může, dodává během roku další finanční prostředky na nejnutnější opravy a obnovy vybavení.

Tab. č.2 A. Podmínky věcné a životospráva

	Věcné podmínky	Životospráva
MŠ Borovy	- v mš jsou menší prostory, na výzdobě se podílejí děti samy, na budovu navazuje zahrada, na které je nedostatek herních prvků, děti využívají ale hlavně prostředí blízké louky, lesa a mlýna	- dětem je poskytována vyvážená a plnohodnotná strava, je zajištěný pravidelný řád, v denním programu je respektována individuální potřeba aktivity
MŠ Neurazy	- mš má dostatečně velké prostory, vybavení je obnovováno dle finančních možností, stoly a židle pro nejmenší děti jsou zastaralé, na výzdobě mš pracuje hlavně učitelka, na budovu navazuje zahrada, na které nenalezneme dostatek herních prvků, děti častěji vychází do okolní přírody	- dětem je poskytována plnohodnotná a vyvážená strava, děti jsou každodenně dostatečně dlouho venku, v denním programu je respektována individuální potřeba aktivity
MŠ Hradešice	- mš nemá dostatečně velké prostory, vybavení je obnovováno dle finančních možností, na budovu navazuje zahrada, na které je nedostatek herních prvků, děti ale více využívají prostředí blízkého lesa	- je zajištěn pravidelný rytmus a řád, děti jsou každodenně dostatečně dlouho venku, program činností je přizpůsoben aktuálnímu počasí
MŠ Pačejov	- mš má dostatečné prostory, v mš se nachází spousta zastaralého vybavení, dětem je nabídnut dostatek tělocvičného náčiní, na budovu navazuje zahrada s nedostatkem herních prvků	- dětem je poskytována plnohodnotná a vyvážená strava, děti jsou každodenně dostatečně dlouho venku
MŠ Losiná	- mš má dostatečně velké prostory a takové prostorové uspořádání, které vyhovuje nejrůznějším činnostem dětí, nábytek je estetického vzhledu, vybavení hračkami je průběžně obnovováno a doplňováno	- dětem je poskytována plnohodnotná a vyvážená strava, děti jsou každodenně dostatečně dlouho venku

	Věcné podmínky	Životospráva
2. MŠ Plzeň	- mš má dostatečně velké prostory a takové prostorové uspořádání, které vyhovuje nejrůznějším skup. i indiv. činnostem dětí, nábytek je estetického vzhledu, je bezpečný a nezávadný, děti se samy svými výtvary podílejí na výzdobě mš, na budovu navazuje zahrada s velmi pěknými herními prvky	- dětem je poskytována plnohodnotná a vyvážená strava, děti mají dostatek pohybu nejen na zahradě, ale i v interiéru mš, je zajištěn pravidelný rytmus a řád
91. MŠ Plzeň	- mš má dostatečně velké prostory a takové prostorové uspořádání, které vyhovuje nejrůznějším skup. i indiv. činnostem dětí, děti se samy svými výtvary podílejí na výzdobě interiéru budovy, vybavení hračkami, pomůckami, náčiním a materiály odpovídá počtu dětí a je průběžně obnovováno a doplňováno, v mš se nachází infrasauna a vířivá vana	- dětem je poskytována plnohodnotná a vyvážená strava, je zajištěn pravidelný rytmus a řád, děti mají dostatek volného pohybu na zahradě, ale i v interiéru mš
MŠ Plzeň Křimice	- mš má dostatečně velké prostory a takové prostorové uspořádání, které vyhovuje nejrůznějším skup. i indiv. činnostem dětí, děti se samy svými výtvary podílejí na výzdobě interiéru budovy, na budovu navazuje zahrada s různorodými herními prvky	- dětem je poskytována plnohodnotná a vyvážená strava, je zajištěn pravidelný rytmus a řád, děti mají dostatek volného pohybu na zahradě, ale i v interiéru mš

Z tabulky č.2 A vyplývá, že mateřské školy na vesnici Hradešice a Borovy nemají dostatečně velké prostory pro činnosti dětí. Ve vesnicích Pačejov a Neurazy dostatečné prostory mají, ale není zde kvalitní materiální vybavení. MŠ ve městě mají dostatečně velké prostory i velmi kvalitní materiální vybavení. Životospráva je ve všech školkách dle podmínek dodržována.

Tab. č.2 B. Podmínky psychosociální a organizace

	Psychosociální podmínky	Organizace
MŠ Borovy	- dětem se dostává jasných a srozumitelných pokynů, pedagogové respektují potřeby dětí, volnost a osobní svoboda dětí je dobře vyvážená s nezbytnou mírou omezení (pravidla soužití)	- je dostatečně dbáno na soukromí dětí („koutky“), plánování činností vychází z potřeb a zájmů dětí
MŠ Neurazy	- dětem se dostává jasných a srozumitelných pokynů, volnost a osobní svoboda je dobře vyvážená s nezbytnou mírou omezení, vyplývajících z nutnosti dodržovat v mš potřebný řád a učit děti pravidla soužití	- děti mají dostatek času a prostoru pro spontánní hru, chybí zde „koutky“ pro soukromí dětí
MŠ Hradešice	- volnost a osobní svoboda dětí je dobře vyvážená s nezbytnou mírou omezení, pedagog podporuje děti v samostatných pokusech	- denní řád je dostatečně pružný, děti nemají možnost uchýlit se do klidného koutku, plánování činností vychází z potřeb a zájmu dětí
MŠ Pačejov	- volnost a osobní svoboda je dostatečně vyvážená s nezbytnou mírou omezení, nově přichozí dítě má možnost dostatečně se adaptovat v novém prostředí	- do denního programu jsou zařazovány zdravotně preventivní pohybové aktivity, veškeré aktivity jsou organizovány tak, aby děti byly podněcovány k vlastní aktivitě a experimentování
MŠ Losiná	- volnost a svoboda dětí je dobře vyvážená s nezbytnou mírou omezení, dětem se dostává jasných a srozumitelných pokynů	- děti mají dostatek prostoru pro spontánní hru, pro realizaci plánovaných činností jsou vytvářeny vhodné materiální podmínky

	Psychosociální podmínky	Organizace
2. MŠ Plzeň	- volnost a osobní svoboda dětí je dobře vyvážená s nezbytnou mírou omezení, dětem se dostává jasných a srozumitelných pokynů	- děti nacházejí potřebné zázemí, klid, soukromí, děti mají dostatek času i prostoru pro spontánní hru, plánování činností vychází z potřeb a zájmů dětí
91. MŠ Plzeň	- volnost a osobní svoboda dětí je dobře vyvážená s nezbytnou mírou omezení, vzdělávací nabídka odpovídá mentalitě předškolního dítěte	- děti mají dostatek času i prostoru pro spontánní hru, plánování činností vychází z potřeb dítěte, pro realizaci plánovaných činností jsou vytvářeny vhodné materiální podmínky
MŠ Plzeň Křimice	- volnost a osobní svoboda dětí je dobře vyvážená s nezbytnou mírou omezení, nově příchozí dítě má možnost dostatečně se adaptovat v novém prostředí	děti mají dostatek času i prostoru pro spontánní hru, pro realizaci plánovaných činností jsou vytvářeny vhodné materiální podmínky

Z tabulky č.2 B vyplývá, že ve všech školkách je dobře vyvážená volnost a osobní svoboda s nezbytnou mírou omezení, poměr spontánních a řízených činností je vyvážený a plánování činností vychází z potřeb a zájmů dítěte.

Tab. č.2 C. Řízení mateřské školy, personální a pedagogické zajištění a spoluúčast rodičů

	Řízení MŠ	Personální a pedagog. zajištění	Spoluúčast rodičů
MŠ Borovy	- povinnosti, pravomoci a úkoly všech pracovníků jsou jasně vymezeny	- služby pedagogů jsou organizovány takovým způsobem, aby byla vždy zajištěna dětem optimální pedagog. péče	- mateřská škola podporuje rodinnou výchovu a nabízí rodičům poradenský servis
MŠ Neurazy	- povinnosti, pravomoci a úkoly všech pracovníků jsou jasně vymezeny	- pedagog. sbor funguje na základě jasně vymezených pravidel	- rodiče se nedostatečně podílejí na přípravě různých akcí mš
MŠ Hradešice	- povinnosti, pravomoci a úkoly všech pracovníků jsou jasně vymezeny	- pedagogický sbor funguje na základě jasně vymezených pravidel	- mš nabízí rodičům poradenský servis v otázkách výchovy
MŠ Pačejov	- povinnosti, pravomoci a úkoly všech pracovníků jsou jasně vymezeny	- pedagog. sbor funguje na základě jasně vymezených pravidel	- rodiče mají možnost podílet se na dění v mš, škola podporuje rodinnou výchovu
MŠ Losiná	- povinnosti, pravomoci a úkoly všech zaměstnanců jsou jasně vymezeny	- pedagogický sbor funguje na základě jasně vymezených pravidel	- pedagogové pravidelně informují rodiče o všem, co se v mš děje
2. MŠ Plzeň	- povinnosti, úkoly a pravomoci všech zaměstnanců jsou jasně vymezeny	- pedagog. sbor funguje na základě jasně vymezených pravidel	- pedagogové pravidelně informují rodiče o prospívání dítěte
91. MŠ Plzeň	- povinnosti, úkoly a pravomoci všech zaměstnanců jsou jasně vymezeny	- pedagogové se sebevzdělávají	- pedagogové pravidelně informují rodiče o prospívání dítěte

	Řízení MŠ	Personální a pedagog. zajištění	Spoluúčast rodičů
MŠ Plzeň Křimice	- povinnosti, úkoly a pravomoci všech zaměstnanců jsou jasně vymezeny	pedagog. sbor funguje na základě jasně vymezených pravidel	- pedagogové pravidelně informují rodiče o prospívání dítěte

Z tabulky č.2 C vyplývá, že ve všech školkách jsou jasně vymezené povinnosti, pravomoci a úkoly zaměstnanců a že pedagogický sbor funguje na základě jasně vymezených pravidel. Liší se spolupráce s rodiči, ve školkách Hradešice, Neurazy a Pačejov není dostatečná spolupráce při různých kulturních akcích.

2.4 ZÁVĚR PRAKTICKÉ ČÁSTI A DOPORUČENÍ PRO PRAXI

Cílem praktické části bylo porovnání mateřských škol na vesnici a ve městě z hlediska podmínek pro předškolní vzdělávání dle RVP PV. U těchto mateřských škol jsem zjišťovala financování, zřizovatele, vzdělání a počet pracovníků, dále počet a věk dětí a prostředí vně i mimo mateřskou školu.

S výsledkem návštěv mateřských škol jsem v celku spokojena, ředitelky byly vstřícné, zodpověděly veškeré mé dotazy a ochotně mě provedly budovou a přilehlou zahradou mateřské školy. Dozvěděla jsem se a vyzozorovala jsem vše potřebné, co bylo úkolem mé práce. Pro lepší viditelnost rozdílu v možnostech by bylo třeba navštívit více mateřských škol ve městě. Díky zodpovězeným otázkám jsem došla k závěru, že v mateřských školách na vesnici není dostatek finančních prostředků na obnovu materiálů a zakoupení herních prvků tak, aby vyhovovaly počtu dětí. MŠ navštěvují děti ve věku 3 – 6 let s výjimkou MŠ Borovy, kde je nejmladšímu dítěti 2,5 roku. Počet dětí v MŠ na vesnici se pohybuje mezi 20 – 28 dětí v jednotřídkách, pokud se nachází ve školce více tříd, tak většinou maximálně dvě. V navštívených mateřských školách na vesnici mají učitelky i ředitelky střední pedagogické vzdělání s maturitou nebo si potřebné vzdělání dodělávají, ale vysokoškolské vzdělání nemají. Finance od zřizovatele jsou v každé školce jiné, v jednotřídkách se pohybuje v rozmezí 200 000 Kč – 300 000 Kč za rok. MŠ na vesnici zřizuje obec, městské školy zřizuje město. Za zmínku určitě stojí přispívání k rozvoji samostatnosti dětí v MŠ Pačejov, kde děti dojíždějí do školky autobusem a na zastávce si je vyzvedává učitelka, která má sepsáno

s rodiči, kdo zodpovídá za děti v době cestování autobusem. Velmi důležitý je pro děti rozvoj pohybových dovedností a to mateřské školy na vesnici i ve městě plní.

Jako doporučení pro praxi bych uvedla větší zapojení rodičů do renovace pomůcek, hraček, pokud finanční situace neumožňuje nákup nových. Dle mého názoru by se rodiče měli více zajímat o vzdělávání svého dítěte, o chod MŠ a o pomoc při různých kulturních akcích. Jsem si vědoma toho, že školek by bylo potřeba navštívit více pro lepší viditelnost rozdílů v podmínkách, které poskytují mateřské školy dětem. V žádné MŠ na vesnici jsem se nesetkala s žádáním o granty, možná by tohle byla možnost zlepšení podmínek pro předškolní vzdělávání.

ZÁVĚR

Cílem bakalářské práce bylo srovnat mateřské školy na vesnici a ve městě z hlediska podmínek a možností, které MŠ dětem nabízí. Zabývala jsem se podmínkami z hlediska Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání. RVP PV je základní dokument pro všechny mateřské školy a nerozlišuje mateřské školy na vesnici a ve městě. Navštívila jsem mateřské školy na vesnici i ve městě a porovnávala jsem podmínky a možnosti, které děti ve školkách mají.

Teoretická část práce vychází z vymezení základních pojmů, souvisejících s tématem práce, tedy podmínky pro předškolní vzdělávání, historický vývoj a zřizování mateřských škol. Historický vývoj výchovy dětí jsem zpracovala proto, aby byla vidět postupná změna ve výchově od minulosti až po současnost.

V praktické části jsem se zaměřila na porovnání mateřských škol na vesnici a ve městě hlavně z hlediska podmínek pro předškolní vzdělávání dle RVP PV. U těchto mateřských škol jsem zjišťovala financování, vzdělání a počet pracovníků, dále počet dětí a prostředí vně i mimo mateřskou školu.

V praktické části jsem navštívila pět mateřských škol na vesnici a tři ve městě. Jsem si vědoma toho, že k vyvození všeobecného závěru je počet škol ve městě malý. Vždy jsem si domluvila návštěvu v mateřských školách s ředitelkami, ptala jsem se na otázky týkající se mé práce a prohlédla jsem si budovy a okolní prostředí škol.

V praktické části jsem osobně navštívila osm mateřských škol, domluvila jsem si možný termín, který se ředitelkám hodí. Ředitelky školek na vesnici mě přijaly většinou v době, kdy nemusely být u dětí nebo když děti odpočívaly. S ředitelkami školek ve městě jsem se domlouvala na více termínech, protože byly značně vytížené svými povinnostmi a nastávajícím koncem roku. Návštěvy pro mě byly přínosem, prohlédla jsem si mateřské školy a po osobních rozhovorech s ředitelkami jsem mohla sepsat tuto práci a odpovědět si na otázku, která mě provázela celou mou bakalářskou prací „Má dítě z města lepší podmínky pro předškolní vzdělávání v mateřské škole než dítě na vesnici?“. Podmínky v jednotlivých mateřských školách jsem porovnávala dle podmínek v RVP PV, který je společným dokumentem pro mateřské školy. Z hlediska věcných podmínek, dle kterých se mateřské školy výrazně liší, poskytují lepší podmínky pro vzdělávání školky ve městě, jelikož mají dostatečně velké prostory

a dostatek herních prvků na zahradě i uvnitř školy. Školky na vesnici ale na druhou stranu moc nevyužívají zahradu, ale vychází velmi často do lesů, na louky, k rybníkům a na pole, např. MŠ Neurazy spolupracuje se Svazem ochránců přírody a v MŠ Pačejov se děti s rodiči podílejí na sběru hliníku. Množství a systém uspořádání materiálů mateřských škol ve městě je propracovanější a inovovanější z důvodu větších finančních možností. Z hlediska životosprávy, psychosociálních podmínek, řízení a organizace MŠ se školky výrazným způsobem neliší. V některých školkách na vesnici (Neurazy, Hradešice) nejsou vytvořené „koutky“ pro soukromí dětí (není dostatečně dbáno na soukromí dětí dle podmínky „organizace“ v RVP PV). V personálním a pedagogickém zajištění mateřských škol je rozdíl hlavně ve vzdělání pedagogických pracovníků, v MŠ na vesnici se málokdy setkáme s vysokoškolským vzděláním. Ve vesnických školkách, které jsem navštívila, mají učitelky i ředitelky střední pedagogické vzdělání s maturitou nebo si potřebné vzdělání dodělávají. Dle podmínky „spoluúčast rodičů“ se školky také odlišují. Na vesnici, kde děti dojíždějí do MŠ autobusem, mají učitelky problém pravidelně informovat rodiče o prospívání jejich dítěte, s tím je spojeno i omezené řešení problémů vzniklých v mateřské škole. Z mé práce vyvozují závěr, že z hlediska možností, které MŠ dětem nabízejí, nelze jednoznačně určit, zda lepší podmínky pro předškolní vzdělávání mají mateřské školy ve městě či na vesnici. Více možností, které se týkají kulturních akcí, nabízejí mateřské školy ve městě. Více možností v přímém poznávání přírody nabízejí mateřské školy na vesnici. Myslím si, že mateřské školy na vesnici nabízejí kroužky hlavně z důvodu menších možností návštěv divadel, kin, předplaveckého výcviku apod. MŠ na vesnici jsou od města vzdálené, a proto nemají takovou možnost kulturních akcí jako mateřské školy ve městě.

RESUMÉ

Během svého studia na vysoké škole jsem při praxi navštívila několik městských školek s velmi pěkným vybavením. Vzpomněla jsem si na mou docházku do mateřské školy Myslív. V době studia mě napadla otázka „Má dítě z města lepší podmínky pro předškolní vzdělávání v mateřské škole než dítě na vesnici?“. Teoretická část práce se zabývá hlavně vznikem mateřských škol a popisem Rámcovým vzdělávacím programem pro předškolní vzdělávání.

- Mateřská škola ve městě má lepší věcné podmínky pro vzdělávání dětí z důvodu větších finančních možností.
- Mateřská škola na vesnici nabízí dětem více možností v přímém poznávání přírody.

Cílem praktické části bylo porovnání mateřských škol na vesnici a ve městě z hlediska možností a podmínek pro předškolní vzdělávání dle Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání. U mateřských škol jsem dále zjišťovala financování, zřizovatele, vzdělání a počet pracovníků, počet a věk dětí a prostředí vně i mimo mateřskou školu.

RESUMÉ CIZOJAZYČNÉ

During my university studies, I have visited several town nursery schools which were very nicely equipped. I remembered my nursery school attendance in Myslív. In the time of my studies, a question crossed my mind “Does a child in a town have better conditions for pre-school education in a nursery school than a child in a village?” The theoretical part of the thesis mostly deals with the origin of nursery schools and with a description of General educational program for pre-school education.

- A nursery school in a town has better material conditions for education of children with regard to higher financial options.
- A nursery school in a village offers to children more opportunities in terms of nature cognition.

The aim of the practical part was a comparison of nursery schools in a village and in a town regarding to conditions of pre-school education according to Framework Educational Programme for pre-school education. I also determined the financing, founder, education, and the number of staffers in the nursery school, number and age of the children, and the environment inside and outside the nursery school.

SEZNAM LITERATURY

BĚLINOVÁ L, MIŠUROVÁ V. *Z dějin předškolní výchovy*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1980. ISBN neuvedeno

BRUCEOVÁ T. *Předškolní výchova*. Praha: Portál, 1996. ISBN 80-7178-068-5.

DOSTÁL A., OPRAVILOVÁ E. *Úvod do předškolní pedagogiky*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1988. ISBN neuvedeno.

HOLEČEK V., MIŇHOVÁ J., PRUNNER P.; *Psychologie pro právníky*. Dobrá Voda: Aleš Čeněk, 2003. ISBN 80-86473-50-3.

KOMENSKÝ J. A. *Informatorium školy mateřské*. Praha: Academia, 2007. ISBN 978-80-200-1451-1.

KOŤÁTKOVÁ S. *Dítě a mateřská škola*. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-1568-1.

KREJČÍKOVÁ E. *Kapitoly z dětské psychologie pro učitele*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1982. ISBN neuvedeno

LIEVEGOED B. C. J. *Vývojové fáze dítěte*. Praha: Baltazar, 1992. ISBN 80-900307-7-7.

MATĚJČEK Z. *Prvních 6 let ve vývoji a výchově dítěte*. Praha: Grada, 2005. ISBN 80-247-0870-1.

MIŠURCOVÁ V., ČAPKOVÁ D., MÁTEJ J. *Úvod do dějin předškolní pedagogiky*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1986. ISBN neuvedeno

NIESEL R.; GRIEBEL W. *Poprvé v mateřské škole*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7178-989-5.

NOVOTNÁ L. *Vývojová psychologie*. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2004. ISBN 80-7043-281-0.

VÁGNEROVÁ M. *Vývojová psychologie: dětství, dospělost, stáří*. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-308-0.

SKRIPTA

OPRAVILOVÁ E. *Předškolní pedagogika I*. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2002.

OPRAVILOVÁ E., KROPÁČKOVÁ J *Studijní texty k předškolní pedagogice s úvodem do pedagogiky*. Univerzita Karlova v Praze, 2005.

DOKUMENTY

Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání. Praha: Výzkumný ústav Praha, 2004.

JINÉ ZDROJE

Časopis *Informatorium*, Praha: Portál, únor 2003.

Konkretizované očekávané výstupy RVP PV. *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR*[online]. 2006 [cit. 2013-06-23]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/konkretizovane-ocekavane-vystupy-rvp-pv>.

Rozdíl mezi příspěvkovou organizací a školskou právnickou osobou. *Elektronická knihovna* [online]. 2010 [cit. 2013-05-21]. Dostupné z: http://knihovna.oseminare.cz/index.php/Rozd%C3%ADl_mezi_p%C5%99%C3%ADsp%C4%9Bvkovou_organizac%C3%AD_a_%C5%A1kolskou_pr%C3%A1vnickou_osobou.

Vyhláška č. 14/2005 Sb., o předškolním vzdělávání.

Školství. *Vzdělaný zastupitel* [online]. [cit. 2013-06-20]. Dostupné z: <http://www.vzdelanyzastupitel.cz/data/fileBank/daceecfb-f459-4e6b-b570-763ad70c86c0.pdf>.

Školství. *Wikipedie* [online]. 2001 [cit. 2013-06-23]. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/%C5%A0kolstv%C3%AD>.

Fotografie: vlastní zdroj

SEZNAM TABULEK

Tabulka č. 1: Obecná charakteristika mateřských škol

Tabulka 2: Podmínky předškolního vzdělávání dle RVP PV

- **Tabulka č. 2 A:** Podmínky věcné a životospráva
- **Tabulka č. 2 B:** Podmínky psychosociální a organizace
- **Tabulka č. 2 C:** Řízení mateřské školy, personální a pedagogické zajištění a spoluúčast rodičů

SEZNAM FOTOGRAFIÍ

Fotografie č. 1: MŠ Borovy pískoviště

Fotografie č. 2: MŠ Borovy pohled na MŠ

Fotografie č. 3: MŠ Borovy třída

Fotografie č. 4: MŠ Borovy vybavení zahrady

Fotografie č. 5: MŠ Neurazy budova MŠ

Fotografie č. 6: MŠ Neurazy pravidla třídy

Fotografie č. 7: MŠ Neurazy výzdoba chodby

Fotografie č. 8: MŠ Neurazy nová skříňka

Fotografie č. 9: MŠ Neurazy kuchyňka

Fotografie č. 10: MŠ Neurazy jídelna

Fotografie č. 11: MŠ Neurazy zahrada

Fotografie č. 12: MŠ Losiná dekorace na zdi

Fotografie č. 13: MŠ Losiná materiální vybavení

Fotografie č. 14: MŠ Losiná materiální vybavení 2

Fotografie č. 15: MŠ Losiná koutek s kuchyňkou

Fotografie č. 16: MŠ Losiná obchod

Fotografie č. 17: MŠ Losiná třída

Fotografie č. 18: MŠ Losiná výzdoba třídy

Fotografie č. 19: MŠ Losiná výzdoba šatny

Fotografie č. 20: MŠ Losiná okruh pro koloběžky

Fotografie č. 21: MŠ Losiná zahrada

Fotografie č. 22: MŠ Losiná zahrada 2